

KYTICE
ZE ŠPANĚLSKÝCH ROMANČÍ

v překladech

Josefa Čejky, Václava Nebeského

a Jaroslava Vrchlického

STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ
KRÁSNÉ LITERATURY, HUDBY A UMĚNÍ

Praha 1957

ROMANCE

*o králi donu Rodrigovi,
kterak unikl v Toledě do domu Herkulova*

Don Rodrigo, král španělský,
by korunu oslavil,
hlučné turnaje v Toledě
ohlásiti poručil.
Půl sta tisíc kavalérů
sešlo se mít kratochvil.
Chtěli začít slavný turnaj,
skvostně připraven už byl,
i tu přišel lid toledský,
s prosbou k němu přikročil,
aby k domu Herkulovu
zámek dát si oblíbil,
jak předchůdce jeho každý
dle zvyku byl učinil.
Král však zámek přibít nedal,
všechny staré ulomil
v domnění, že Herkules tu
velký poklad zůstavil.
Nenašel však nic jiného,
když práh domu překročil,
leda listy, a ty praví:
„Králi! Zles se poradil,
nebo král, jenž v dům ten vnikne,
Španěly by zapálil.“

Jenom skříní přebohatou
v jednom sloupě vyslídil,
prapory v ní s postavami,
že se každý vyděsil:

Arabové na komoních,
každý nehnut, jak by žil,
ten meč nese na ramenou
a ten lukem zamířil.

Don Rodrigo polekaný
hrůzou oči odvrátil.

A v tom orel s nebe sletěl,
žár se v domě roznítil.

Ihned poslal lidu mnoho,
by Afriky vydobyl,
třicet tisíc kavalérů
don Julianu poručil.

I jak s nimi hrabě plave,
zhoubnou bouři zakusil:
sto korábů veslovacích,
dvě stě lodí potratil,
a ze všeho lidu svého
pět tisíc jen přeplavil.

ROMANCE,

kterak ztraceny byly Španěly vinou krále dona Rodriga

Nešťastní větrové váli,
v plné záři měsíc stál,
smutným hlasem ryby lkaly
pro zlý čas, jenž nastával,
tenkrát když král Rodrigo
se spanilou Cavou spal;
spali v stanech přebohatých,
samým zlatem vyšitých,
a ty stany rozpínalo
na tři sta lan stříbrných;
uvnitř bylo na sto panen
až div krásně oděných;
padesát jich líbě hrálo
přepodivným souzvukem,
padesát jich jasně pělo
přesladouнкým souhlasem.
Promluví tu panna jedna,
Fortuna to s příjmením:
„Spíš, můj králi don Rodrigo?
Prosím, rač se probudit,
můžeš teď svůj smutný osud,
horší ještě konec zřít;
uzříš, jak se lid tvůj vraždí
a jak voj tvůj rozražen,

i jak vsi i města tvoje
zbořena za jeden den;
tvými hrady, tvými zámky
povládne teď jiný pán.
Ptáš se, kdo byl toho původ?
Dobrou zprávu tobě dám:
Učinil to z lásky k dceři
onen hrabě Julian.
Zbavils mu ji počestnosti,
nemůže ji svou víc zvat,
za to zapřísáhl se slavně,
že tě to má život stát.“
Probudil se s hněvem velkým,
jak ta slova uslyšel,
s tváří smutnou, žalostivou
takto jí odpověděl:
„Děkuji ti, má Fortuno,
děkuji za zprávu tvou.“
Vtom se k němu blíží posel,
přichází mu s novinou,
kterak hrabě don Julian
země jeho pohubil.
Ihned vyšvihnul se na kůň,
ve shluk bitvy pospíšil.

ROMANCE,

kterak hrabě don Julian, otec Cavin, Španěly prodal

V Ceutě, v Ceutě veleslavné
mešká hrabě Julian,
do krajiny nepřátelské
tajné posly vysílá;
starý Mór mu listy píše,
hrabě podpis přidává,
a když Mór byl všechno napsal,
hned ho zbavil života.
Ach jaký z těch poslů pojde
celé vlasti pláč a žal;
listy k mořskému jdou králi
a hrabě mu přísahal,
pošle-li mu zbraň a vojsko,
bude pánem Španělska.
Matko vlasti, běda tobě,
ve světě tak slavená,
na zemi ta nejkrásnější,
spanilá a mohutná,
v níž se rodí zlata hojnost,
ježto stříbrem oplývá,
svrchovaná v hrdinnosti
a vší krásou zdobená;
pro jednoho zlého zrádce
máš být všechna zhubená,
lid tvůj jarý, lid tvůj bodrý,

přebohatá města tvá
pro ohavnou naši vinu
opanovat Mór teď má, —
jedinou ne Asturii,
neb to zem je hrdinská.

Přežalostný král Rodrigo,
tenkrát vládce tvůj a pán,
vida, jak své říše ztratil,
do boje hned pospíchá,
i ač sklíčen těžkým hořem
bojoval jak hrdina;
ale Mórů tolik bylo,
ach a bitva ztracena;
král Rodrigo sám jest zmizel,
aniž ví se jak a kam.

Kletba na tě, don Orpase,
biskupe pln lstí a zrad,
že jsi v černých těchto piklech
zrádně zrádci pomáhal.
Ó to hoře přenesmírné,
ó věc nikdy slýchaná,
aby pro jedinou dívku
(a byla jen kuběna)
tací zrádcové to svedli,
že vlast všechna zjařmena,
a že král a pán náš ztracen,
aniž více uhlídán.

ROMANCE

o donu Bernardovi z Carpja

Po břehu Arlanzy řeky
don Bernardo z Carpja jede,
na koníku, na vraníku,
šarlatově osedlaném,
mocné kopí v rukou drže,
celou zbraní ozbrojený.
V Burgosu lid všechen dívá
naň se celý ustrašený,
nemívá on zvyk se zbrojit
bez příčiny znamenité.
Také král se na něj díval,
jako by tu luňák letěl;
zastaviv se ke svým praví:
„Toť je vskutku statné kopí:
toť je buď Bernardo z Carpja,
aneb Musa, ten z Granády,“
a přitom se zastavili.
Don Bernardo k nim se blíží,
koně svého tiše, krotě,
ale kopí nechtěl sklonit;
výš je zvednuv na ramenou
ku králi ta slova praví:
„Panchart říkají mi, králi,
a jsem přece syn tvé sestry,
a syn šlechtetného Sancha,

hraběte to saldaňského.
Říkají, že on byl zrádcem,
a tvá sestra špatnou ženskou.
To tak pravíš ty a tvoji,
jiný by si sotva troufal,
a kdyby to přece říkal,
zajisté by v hrdlo selhal.
Otec můj, ten nebyl zrádce,
ani matka špatná ženská,
neboť když mne porodila,
byla manželkou má matka.
Ty však do pout dals mi otce
a mou matku do kláštera;
teď chceš Frankům říši prodat,
abych dědicem tvým nebyl.
Raděj umrou Kastiljané,
než by ten den uzříti chtěli;
Pohořané, Leoňané,
a ten lid esturianský,
a ten král ze Zaragozy
poskytnou mi družstvo svoje,
abychom šli na ty Franky,
krutou bitvu s nimi svedli.
Jestli šťastně zvítězíme,
bude štěstí pro Španěly;
budeme-li poraženi,
umru pro vlast, jak si žádám.
Ale teď mi otce propuště,
jak jsi mi dal slovo na to,
jestli ne — nuž v poli chci ho
na tobě si vyžádati.“

ROMANCE

o králi donu Sanchovi Ordonězovi

Kastiljánští s Leonskými
ve velké jsou rozepři.
Zle se král Ordoñez s condem,
zle s Gonzálem uctili,
když se o zem dělit měli
a mezníky klást chtěli,
vespolek si z kurvy synů,
otcům zrádců nadali;
oba kladou ruku k mečům,
drahé pláště shazují:
u dvora nezjednal nikdo
mezi nima příměří,
sjednali je dva mnichové,
dva nábožní fráteři.
Mělo trvat za patnáct dní,
déle svolit nechtěli,
ten čas v lukách carriónských
sejítí se nesměli.
Raně-li si král přivstává,
conde radš noc celou bdí;
conde jede z města Burgos,
král z Leona vyjíždí.
Přišli až ke Carriónu,
u brodu se potkali,

kde se řeka přejít může,
tam se spolu svadili:
král s komonstvem chce jít přes ni,
conde brání se svými.
Král jsa velmi přívětivý
mezka svého obrací;
conde sveden krví bujnou
s komoněm se vyřítí,
krále močálem a blátem
postříká a pošpiní.
Nato k němu v tváři bledna
král v ta slova promluví:
„Jak jste, conde, soběhrdý,
a jak opovážlivý!
Kdyby nešlo o příměří,
jež mnichové určili,
jistě bych vám utal hlavu,
od těla ji odloučil,
a tou krví vycezenou
tento brod bych obarvil.“
Conde jemu odpověděl
všecek plný smělosti:
„Co pravíte, milý králi,
nezdá mi se vhod býti;
vy jste tu na líném mezku,
já na rychlém komoni;
vy z hedvábu oděv máte,
já mám pancíř brněný;
od zlata jest vaše šavle,
kopí ruka má drží;

vy máte královské žezlo,
já mám oštěp kalený;
vaše rukavička voní,
má se blýští ocelí;
vy máte sváteční čapku,
já leštěnou přílbici;
vašich jede sto na mezcích
a mých tři sta na koních.“
Když se tak ty věci měly,
přišli k tomu fráteři:
„Probůh! Tiše, tiše, páni!
Ustaňte, kavaléři!
Zle jste slib svůj zachovali,
nedržíce příměří!“
Nemeškaje král hned pravil:
„Já chci slovu dostáti.“
Conde ale odpověděl:
„Já jen v poli se zbraní.“
Vida král takové věci
nechtěl brodem přejetí,
navrátil se do svých zemí
a počal se hněvati.
S převelikou ošklivostí
klnul se bez ustání,
že ten conde umřít musí,
hrabství že mu poplení,
a dal svolat zemské stavy;
všickni aby hned přišli:
když se všichni shromáždili,
scházel conde jediný.

Vypravili posla k němu,
aby příkaz vyplnil,
posel ten pak když tam přišel,
takto k němu promluvil.

„Conde Fernán Gonzále,
král vás k sobě zváti dal,
abyste se do Leona
k jeho dvoru odebral;
půjdete-li, milý conde,
čeká na vás odměna,
vaše jest Palenzuela,
vaše též Palencia;
chce vám dát měst devatero,
k tomu ještě Carrión;
chce vám dáti Torquemadu
a také věž Mormojón.
Jest-li že však nepůjdete,
budou hledat zradu v tom.“
Na to conde odpověděl,
pravil jemu takto řka:
„Ty jsi posel, družo milý,
co díš, není vina tvá,
srdce mé se ani krále,
ni dvořanů neleká.
Já mám města, já mám hrady,
ve všech vládnu, co jich mám,
jedny jsem po otci zdědil,
druhých jsem si dobyl sám:

v těch, jež od otce jsem dědil,
usadil se boháč pán,
v těch, kterých jsem sobě dobyl,
robotěz své sídlo má;
jednoho-li vola živil,
přidal jsem mu, by měl dva,
a přichystal hojné věno,
když se dcera vdávala:
každý teď se za mě modlí,
jak den svítat počíná;
to za krále nehodného
ani jeden nedělá;
on jim přidal nových daní,
já jim ubral břemena.“

ROMANCE

o donu Rodrigovi z Lary

Přisámbůh jak statný rytíř
byl ten don Rodrigo z Lary,
Mórů pobil na pět tisíc,
tři sta pak jich přived jatých.
Kdyby tenkrát byl umřel,
jaké by byl získal slávy!
Sestřenců by nebyl zabil,
sedm rodných synů z Lary,
a nebyl by zrádně prodal
Mórům v kořist jejich hlavy.
Strojila se jeho svatba
a té sličné doni Lambry:
v Burgosu je oddávali,
očepky v Salasi slaví:
na svatbě a na očepkách
sedm neděl pomeškali:
dobře odbyla se svatba,
očepky zlý konec vzaly. —
Zvát šli posli do Kastilě,
do Kastilě, do Navary,
a sešlo se tolik hostů,
sotva hospody jim stačí.
Tak i přijít nemeškalo
sedm mladých pánů z Lary.

Běda, běda, že ti přišli,
že se na tu cestu dali.
Vstříc jim vyšla uvítat je
doña Sancha, jejich máti.
„Bůh vás žehnej, milí syni,
byste se tu šťastně vzali!“
„Žehnej vás též Bůh, seňoro,
doño Sancho, drahá máti!“
A ruce jí políbili,
a ona je líbá v tváři.
„Ráda jsem, že vás tu vidím
a že nescházíte žádný,
zvláště tebe, Gonzálvícku!
Víš, kterak se máme rádi.
Ale obraťte své koně,
nezapomeňte svých zbraní,
a jeďte se uhostiti
tam do čtvrti Cantarany.
Ale probůh prosím, děti,
ať mi z domu nejde žádný,
neb se lehko sváry velké
strhnou při slavnostech takých.“
Jede, do hospod se běře
sedm mladých pánů z Lary;
prostřené již našli stoly,
jídla přistrojena na nich;
a když byli popojedli,
chtěli sobě zahrát v šachy.
Jenom Gonzálvíček nechtěl,
tomu povyjet se zráčí.

Posadil se dobře v sedlo
a hned na náměstí pádí.
Našel tady don Rodriga,
anto na věž dřevce hází,
že tou silou přenáramnou
vysoko věž přelétaly.
Jak to viděl Gonzálvíček,
také svoje dřevce hází.
Ale netěly dobře,
brzo dolů svah zas braly.
Jak to vidí doña Lambra,
ihned tato slova praví:
„Můžete se zamilovat
podle libosti, mé dámy,
já přec svého kavaléra
nedám za pět jak ten tady.“
Jak to slyší doña Sancha,
u velikém hněvu praví:
„Mlčiž, mlčiž, doño Lambro,
a nemluv mi řečí takých,
zvědí-li to moji syni,
před tebou ho hrdla zbaví.“
„Mlč ty sama, doño Sancho,
z příčin dobrých mlč, ti radím,
porodilas sedm synů,
jak to machny činívají.“
Jak to slyšel, odpověděl
Gonzálvíček rozhněvaný:
„Hned ti jako špatné ženské
u šatů uříznu faldy.“

Na pláč uražené dámy
don Rodrigo hned sem kvapí:
„Co se stalo, doňo Lambro,
kdo vás směl tak rozhněvati?“
„Jestli vy mne nepomstíte,
chci se ihned Mórkou státi.“
„Mlčte, mlčte, doňo Lambro,
nemluvte mi řečí takých.
Na mou věru, plnou pomstu
vám ti infantové dají,
že se o tom bude mluvit
teď a po budoucí časy.“

ROMANCE

o smrti sedmi infantů z Lary

Z Canikosy ubírá se
oudolím Arabianským
don Rodrigo, a tu čeká
na syny své rodné sestry.
Po poli po Palomarském
vidí táhnout velké voje,
mnoho zbraní se tu třpytí,
mnoho štítů krásné práce,
mnoho hbitých koní skáče,
mnoho kopí probleskuje,
mnohý prapor, mnohý fábor
mihavě v povětrí vlaje;
a erb na nich v dálku svítí:
kusý poloměsíc mórský.
Heslo „Alá“ pokřikují,
hlučně volají k Mahomu,
a tak mocným hlasem křičí,
že se pole rozlehala,
a ta slova, která křičí,
velkou žalost zvěstovala:
„Umře, umřel!“ táhnouc křičí,
„sedm rodných synů z Lary;
chceme pomstít don Rodriga,
pomstít hněv, jež k oněm chová.“

S nimi byl Nuño Salido,
jenž je vychoval a pěstil,
a jak zří to velké mórstvo,
promluvil k nim tato slova:

„Synové, ó milí syni,
nač jsem ještě na tom světě,
bych to velké hoře viděl,
jaké nás tu očekává.

Nač jsem pěstil vás a choval,
jenom abych žal ten cítil,
jenom aby pro tu lásku
pukalo mi srdce v ňadrech.

Ano naše smrt je tady
velmi dobře nastrojena,
nemožno nám jesti zniknout
ohromného pohan lidu.

Dejme draze jim svá těla,
o své drahé duše dbejme,
bojujme jak hrdinové,
pomstu za smrt svoji beřme,
aby vrazi aspoň draze
životy nám zaplatili.

Aj nebuď nám smrti líto,
vždyť ji krásně podstoupíme,
vždyť tu umřem všickni spolu
v boji jako hrdinové.“

A již Mórové se blíží;
Nuño objímá infanty,
a když na Gonzálka došlo,
toho s pláčem v tváři líbá:

„Synu Gonzále Gonzálův,
toho je mi nejvíc líto,
jak se bude hořce trápit
matka tvoje, doña Sancha.
Zrcadlem jsi jejím býval,
jejím miláčkem jak nikdo.“
Již se přibližují Móri,
bitvu s nimi svádějíce;
infantové přijali je
kopími a štíty svými:
„Svatý Jago, svatý Jago!“
mocným hlasem volajíce;
Mórů zbili nesčíslných,
ale všickni tady padli.

ROMANCE,

jak Mudarra pomstil smrt infantů z Lary

Na lov vyšel don Rodrigo,
onen don Rodrigo z Lary,
o polednách sobě hoví,
položiv se pod buk starý,
i proklíná Mudaříčka,
toho syna renegátky,
že by duši hned mu vyrval,
kdyby se s ním setkal tady.
I jak pán si takto vede,
Mudarra se před něj staví.
„Bůh vás pozdrav, kavaléře,
pod tím bukem zelenavým.“
„Tak i vás, můj panošíku!
Byste šťastně se tu vzali.“
„Račte říci, kavaléře,
kterak vás mám jmenovati?“
„Říkají mi don Rodrigo,
a to don Rodrigo z Lary,
švagr jsem Gonzála Gusta,
rodný bratr doni Sanchy,
a sestřenců jsem měl sedm,
oněch sedm synů z Lary.
I tu čekám na Mudárka,
toho syna renegátky;

duši jemu ihned vyrvu,
namane-li se mi tady.“
„Říkají ti don Rodrigo,
a to don Rodrigo z Lary,
mně pak Mudarra Gonzálův,
i jsem syn té renegátky,
rodný syn Gonzála Gusta,
pastorek pak doni Sanchy:
i měl jsem já bratrů sedm,
oněch sedm synů z Lary,
jež jsi prodal, zrádný strýče,
v oudolí u Arabiany;
s boží pomocí však nyní
necháš duši svoji tady.“
„Počkej aspoň, don Gonzale,
abych šel se chopit zbraní.“
„Počkám, jako ty jsi čekal
na ty rodné syny z Lary,
tady umřeš, zrádce, umřeš,
nepříteli doni Sanchy.“

ROMANCE,

*kterak Diego Lainez, Cidův otec, čtvero synů zkoušel,
kdo z nich jest nejstatečnější*

Statečný Diego Lainez
sedě ještě za stolem
mluví po obědě k synům,
k synům svým to všem čtyrem.
Tři choť jeho porodila,
bastard ale byl čtvrtý,
a týž bastard byl jest právě
udatný Cid kastilský.
Slova, která k nim pronáší,
jdou ze srdce ztrápeného:
„Hleďte na čest, syni moji,
syni otce zlehčeného:
že jsem jednou, když lovili,
vzal zajíce časně ráno
chrtům pověstného conde,
řčeného don Lozano,
slovy zlými špinavými
nazval mne a pohaněl.
Teď se vás to týče, syni,
neb já stářím zmalátněl!“
Prohlásiv se v tato slova
nejstaršího s sebou vzal:
aby mohli tajně mluvit
stranou s ním se odebral;

do úst svých prst jeho vložil,
zuby vši silou zatal,
až on pro ukrutnou bolest
hrozně do křiku se dal.
Otec ze dveří jej hodiv
ani slova neříkal.
Nato pojal mladší oba,
ježto ze tří zbývali,
opakoval znova zkoušku,
oba křičet začali.
Naposled zavolal Cida,
bastard byl, a nejmladší.
Mezi zuby prst mu vezme,
ještě silněj přitlačí:
ten však pro velikou bolest
pěstí po něm namíří.
„Pusťte, otče, nechcete-li,
abych zle se zachoval.“
To když viděl otec jeho,
vši silou jej objímal.
„Pojď sem, pojď, můj synu drahý,
synu můj nejmilejší,
tobě zbraň svou odevzdávám
i s celou svou nadějí:
až mi toho conde skolíš,
jméno tvé se oslaví.“
Cid tu stál a poslouchaje
nic mu neodpověděl.
Nato pak se s milým condem
v několika dnech sešel;

a jakožto rek udatný
tato slova k němu děl:
„Na věky bych nebyl soudil,
že jste tak zle zvedený,
byste otce, jenžto chrtu
zajíce vzal ze tlamy,
směl tak utrhačně lehčit
skutkem zlým a zlou řečí.
Povězte mi, kdy a jak se
ruka má na vás pomstí.“
Conde chtěl to v žert obrátit,
Cid se ale rozhněval;
chytil v půli pana conde,
do smrti jej ubodal.

ROMANCE

o Cidovi u krále

Vyjíždí Diego Lainez,
aby králi líbal ruku,
tři sta bohatýrských synů
cválá za ním v čackém pluku.

Rodrigo byl mezi nimi,
Kastilčan ten hrdý, smělý,
jediný on na koni jel,
ostatní na mezcích jeli.

Všichni v hedvábu a zlatě,
on jen dobře vyzbrojený,
všichni po svém boku dýku,
on jen meč měl pozlacený.

Všichni měli v rukách hole,
on jen oštěp sukovatý,
všichni vonné rukavičky,
on jen železné měl pláty.

Všichni klobouk v pestré zdobě,
on jen přilbu s leskem žhavým,
a na přilbě teprv chochol
vysoký měl s peřím vlavým.

Takto jeli, dále jeli
ve hovoru neustálém,
jeli tak až do Burgosu
a tam setkali se s králem.

Páni, kteří s králem přišli,
spolu hovorem se baví,
jedni z nich to šeptem řekli,
druzí však to nahlas praví:

„Mezi těmi lidmi vrah sem
hraběte Lozana přišel!“
Rodrigo je pevně změřil
hrdým okem, jak to slyšel.

Velikým pak, pyšným hlasem
družiny se krále tázal:
„Je-li kdos tam mezi vámi,
jenž mu příbuzný či vasal

a ježž snad smrt jeho hněte,
ať mne vyzve ku souboji,
ať to pěšky, ať to koňmo,
Rodrigo již hotov stojí!“

„Aby čert sám vyzval tebe!“
všichni sborem hovořili,
sestoupili pak se svých ořů,
ruku králi políbili.

Rodrigo jen zůstal sedět
převysoko na svém oři,
poslyšte, jak otec jeho
k synu svému zahovoří:

„Sestup s koně, milý synu,
k šlechticů se přidej shluku,
— král je rovněž tvójím pánem,
vasal tys, mu polib ruku!“

Rodrigo ta slova slyší
a v nich urážky hrot cítí,
jak teď mluvil, takto může
pouze smělec promluvit:

„Říci mi to někdo jiný,
zaplatí to draze věru,
vaše když to, otče, přání,
k srdci si je chutě беру!“

Rodrigo sestoupil s koně,
aby králi ruku zlíbal,
maně z pasu meč mu vypad,
když se na kolena shýbal.

Nad tím král se tuze zděsil,
zahovořil toto slovo:
„Vari odtud, Roderigo,
plémě jsi ty satanovo,
lidský obličej máš ovšem,
konání tvé však je lvovo!“ —

Rodrigo když uslyšel to,
na koně se vyhoup v spěchu,
odpověděl s hněvným hlasem
takto králi v jednom dechu:

„Za čest sobě nepokládám
ruku králi políbiti,
že však ji můj otec líbá,
srdce mé za hanbu cítí!“

Zahovořiv tato slova,
palác opustil v té době,
tři sta bohatýrských reků
ku průvodu přibral sobě.

Jestli v zdobném přišli šatě,
v železné teď zbroji byli,
jestli přijeli na mezcích,
na koních se navrátili.

ROMANCE

o Cidovi, kterak žádá poplatek na králi morském

Dolem, Estakaským dolem
o polednách Cid se bral
na svém koni Babiece;
dobře, že sem zavítal!
Morský král, jak o tom zvěděl,
vyšel jeho pozdravit:
„Bud' mi vítán, statný Cide,
žes nás přišel navštívit;
nuže, jestli služby hledáš,
velmi dobrou tobě dám,
pakli pro ženu si jedeš,
jednu sestru svou ti vdám.“
„Nehledám já služeb tvojich
a hledat jich nebudu,
aniž pro ženu si jedu,
dokud moje na živu:
jedu já sem pro poplatek,
kterýžto jsi dlužen nám.“
„Posud jsem ti, statný Cide,
jeho nedal a nedám:
jestli otec můj jej platil,
nebyl povinen jej dát.“
„Nechceš-li dát po dobrotě,
budu muset po zlém brát.“
„Neučiníš tak, můj Cide!

Věz, že dobré kopí mám.“
„Tak-li tomu, králi mórský,
nezůstanu dlužen vám.
Myslíš, že tvé kopí dobré,
také já mám takové:
pročež poplatek dej králi,
ctnému králi Kastilě.“
„Tot že ty jsi jemu poslem,
nuž to dám jej ochotně.“

ROMANCE

o vyzvání Zamoranům

Na kůň Ordoněz již sed,
za ním cestou prach se zved,
jak se v této jízdě bleskné
na vraníku zbroj mu leskne.

Krále smrtí dohnany
v boj vyzývá měšťany
a již tluče na brány.

„Věčný boj vám, Zamorané,
plémě zrádné, podlé, plané,
kletba stihniž vaši zem,
kletba živým, mrtvým všem,
kletba mužům, vašim rekům,
kletba všem žen vašich vděkům,
kletba buď i dítěti,
malým, velkým prokletí!
Kletba starcům, kletba zrádcům,
kletba žebrákům i vládcům,
kletba studnám, rybám v nich
až do časů nejzazších!“

Gonzalo, jenž hradby hlídá,
toto jemu odpovídá:

„Jaká vina starců, děti
zaslouží si tvoje kletí?
Ký díl na tom dítě mělo,
světla zář jež neuzřelo?
A proč kneš umrlcům
a proč zvěři, potomkům?

Ordonězi, dobře znáš,
co tu velí zákon náš,
kdo tak město vyzývá k boji,
ať tu proti pěti stojí!“

Odpovídá rytíř krátce:
„V městě vašem každý zrádcel!“

ROMANCE

Cid se loučí

Poslušen jsem soudu zlému
ač se cítím viny prost,
poroučení sluší králi,
vasalovi poslušnost.

Kéž se zlíbí svaté Panně
býti vaše věrná strážce,
byste meče nepostrádal
mého ani mojí páže.

Líto mi, že myslíte si,
že jsem křivdit mohl vám,
vím však, šlechetných že srdce
závistníků zkalí klam.

Čas dokáže vám, že to houf je žen,
a jediný muž já, Rodrigo, jen.

Tato čacká šlechty rota,
po vašem jež boku jídá,
v paláci jen pletichami
radí vám a odpovídá.
Proč nestála u vás, pane,
když vás v zajetí vrah vzal
a já s mečem svým jich třináct
a vás k tomu vysekal?

Ovšem s uzdou popuštěnou
na útěk se dali prudce,
k boji jazyky že mají
dokázali, ne však ruce.
Čas dokáže vám, že to houf je žen,
a jediný muž já, Rodrigo, jen.

Pomněte, Alfonse králi,
co vám hodlám povědět,
vy pln hněvu jste, já klidu,
mstitel vy, já psanec klet.
Svatý Petr věz to s Pavlem,
s vůlí boží svoje many,
přísahám to, v děsné boje
povedu teď na pohany,
zvítězím-li, jejich zboží,
hrady, statky, vojska šik,
vše chci složití vám k nohám
za vyhnanství toto v dík!
Čas dokáže vám, že to houf je žen,
a jediný muž já, Rodrigo, jen.

ROMANCE

o půjčce

S Jimenou se v hovor dal
don Rodrigo de Bivar
o svém smutném osudu,
bez viny že vyhnán byl.
Tak poručil Alfons král
k závistníků radosti,
Kastilie jeden pláč,
že ji nechá sirotou.
Jmění svého větší díl
ve válkách Cid utratil,
na cestu že neměl dost
na statcích i důchodech.
Pozval k sobě na oběd
Židy dva a s nimi jed,
lichotil jim, domlouval,
tisíc zlatých půjčky ždal.
Děl, že zárukou jim dá
stříbra plné kufry dva,
jež si mohou podržet
a do roku prodat hned,
kdyby neměl zpět vše dát,
úroky též mohou brát.
Dohodli se, Cid byl rád,
kufry dva jim doručil,
jež byl pískem naplnil,

Židé za ty truhlice
dali hned dva tisíce.

„Ó ty bído proklatá,
co jen srdce nutíš ctná
jen se zbavit tenat tvých,
tisíc tropit skutků zlých!
Alfonse, můj vladaři,
zrádcům sluch svůj lehko dáš,
věrným mužům statečným
sluch i palác zavíráš!

Z Burgos zítra odtáhnu,
malý tam si koupím hrad
blízko hranic, s mužstvem svým
kde bych mohl prodlévat.
Ale hrdá jest má druž,
k obraně již svojí mám,
čtyři valné díly světa,
ty jsou příliš úzké nám.
Prápory mé mají vlát
každou světa na stranu
hlásající, že chci přát
uraženým ochranu.
Že chci jmeno zachovat
vlasti své zde napořád,
má se zem, kterou tam získám,
Nová Kastilie zvat!“

ROMANCE

o věštci

Valencie v kruté tísní
může se jen špatně bránit,
nebo Almoravidové
posud váhají ji chránit.
Jeden starý Maur to viděl,
který lidu věštcem slul,
na vysokou věž on vystoup,
aby město přehlédnul.

A čím krásnější je viděl,
větší bolest v srdci cítí,
zachvácený těžkým hořem
takto začal hovořiti:
„Valencie, Valencie,
hodna věčné vlády, ach,
Bůh — když nepřijde ti v pomoc,
klesne tvoje sláva v prach!

A s tou padnou naše plesy,
nic nás více neosvěží;
základní pilíře čtyři,
podklad tvojích zdí a věží,

kdyby mohly, věř, že rády
spojily by se v můj žal,
i ty tvoje pevné hradby,
i jich nedobytný val.

Útoků, hle, pod nárazy
vidím, jak se zachvívají
tvoje věže, ku nimž lid tvůj
zírá zbožně z dálky v kraji.
Veselá jich lehká výška
těchou byla v trudu jim,
drobí se teď, kdo ji vztyčí
k slávě časům budoucím?

Cimbuří tvá sněhobílá,
jež se jako křišťál lesknou,
ztrácejí už pevný vzhled svůj,
i tu svoji záři blesknou,
i tvůj vodou přebohatý
veltok Guadalaviar
s přítoky opustil dávno
koryto své — suchopár.

Křišťálové zdroje tvoje
denně již se více kalí,
studnice tvé vyschly všecky,
mají vody přítok malý.
Bujné zahrady kdys tvoje
v zádumnou se halí šeř,
nebo kořeny jich rostlin
ohlodala dávno zvěř.

Louky tvoje, nespočetných
květů plné, jsou bez vůně,
smutně vadnou, místo barev
stín a prach je v kvítí lůně.
Velebené bohatství to
moře tvého, břehů tvých,
co ti platno, dnes je hanbou,
dnes je nepříteli v smích.

Hory, pole, nivy, luhy,
nad nimiž jsi vládla pyšně,
kouřem ohně zaslepily
docela tvé oči hříšně.
Těžké je tvé utrpení,
nemoc tvá tak veliká,
že již naděj na spasení
v srdcích lidí zaniká!

Valencie, Valencie!
Bůh sám rač ti pomoc dáti,
co jsem často prorokoval,
nad tím nyní musím lkáti!“

ROMANCE

Král Bucar a Cid

Vizte, vizte, jak odtamtud
Maur přijíždí po silnici:
v krátkých střemenech on jede,
na kobyle kaštanové.

Polobotky z marokiňu,
ostruhy má celé zlaté,
před prsy štít maurský drží,
maurský oštěp třímá v ruce.

Volá, spatřiv Valencii:
„Zuřivý tě schvátíž plamen,
která maurská dřív jsi byla,
nežli křesťan tebe dobyl,
nezklame-li mne můj oštěp,
opět záhy maurskou budeš,
a psa toho, toho Cida,
za vous já již chytnu brzy,
doňu Jimenu, choť jeho,
odvleku hned do zajetí,
doňa Urraca, dceř jeho,
milenkou mou musí býti
dlouho tak, až omrzí mne,
až ji v odkaz nechám druhům!“

Daleko tak nebyl Cid,
aby neslyšel to všecko:

„Pojď sem, drahá moje dcero,
doňo Urraco, pojď rychle,
odlož šaty svoje všední,
oblec v sváteční se šaty,
syna čubky, toho Maura,
zadrž svým rozhovorem,
než osedlám Babičku
a než opásám se mečem!“

Do okna se postavila,
v kterém Maur, když uviděl ji,
začal tento rozhovor:

„Ochraňuj tě Allah, paní,
doňo Urrako, má paní.“

„Stejnou oplatiž vám mírou,
buďte mi zde pěkně vítán,
sedm roků tomu, králi,
sedm roků vás mám ráda.“

„Rovněž já též sedm roků
nosím vás v mém srdci, paní!

Ale buďte sbohem, paní,
milenko má, plná vděků,
přicházet již vidím Cida,
slyším dusot Babičky.“

Kobyly trh uzdou, ve cval
pustila se Babička,

a tu Cid děl k svému oři,
slyšte, co děl k oři svému:
„Puknout měla by ta matka,
jež nepočká na své dítě!“

Sedmkrát na délku dřevce
přiblížil se ke kobyle,
ale tato byla hbitá,
uháněla jako vzteklá,
až ku řece dorazila,
na břehu kde visel člunek.

Zajásal tu divě pohan,
vida loďku na pobřeží,
houkl si na převozníka,
aby odvázal mu člunek.

Převozník tu jedním skokem
přichází již se svým veslem,
Maur již skočil do pramice,
nikdo jej víc nezadrží.

Sotva Maur se octnul v člunku,
dorazil Cid dobrý k vodě,
vida Maura v bezpečí,
zkrušil hořem srdce svoje.

Oštěp svůj pak hodil za ním,
zavolal naň hlasně toto:

„Zdvihněte mi, milý zeti,
schovejte mi tento oštěp,
snad již brzy přijde čas,
kdy oň požádám já vás!“

ROMANCE

o svatého Petra zjevení

Ve Valencii Cid meškal
znaven prací, tíhou béd,
znaven válek lopocením,
vždyť jich tolik různých sved.

Když jej právě došly zprávy,
Bucar, velký maurský král,
ku Valencii že táhne,
z toho vznik mu trud i žal.

S sebou vedl třicet králů
bohatých a statečných,
k tomu vojska valné pluky
pěšáků i na koních.

Na loži svém natažen byl,
v těžké dumě trval Cid,
událost ta důležitá
zloupila mu všecken klid.

K nebes Pánu úpěl žalně,
který pomoc vždy mu dal,
z velkého by nebezpečí
s ctí jej opět vysekal.

Nežli Cid se toho nadál,
muž kys stál mu po boku,
zář mu plála v obličejí,
zář mu plála ve oku.

Jak sníh všecko na něm bílé,
vůně cizích světů kol.
Pravil: „Cide, nespí, vzmuž se,
zapuď z hrudi každý boll!“

„Kdo jsi, jenž mne napomínáš?“
odvětil Cid zmdleným rtem.
„Říkají mi svatý Petr,
kníže apoštolů jsem.

Přicházím ti říci, Cide,
zanech trudů i všech béd,
musíš-li svět opustiti,
Bůh tě v jiný volá svět.

K věčnému tě vítá žití,
ku radosti světcům svým,
za třicet dní, Cide, umřeš
ode dneška, to ti díím.

Tuže rád Bůh má tě, Cide,
velkou jeho milost slyš,
že ty ještě po své smrti
nad Bucarem zvítězíš!

Velkou řež tví lidé svedou,
Maurů zlá to záhuba,
to se stane za pomoci
apoštola Jakuba.

Rodrigo Campeadore,
vyzpovídat již se spěš,
pak se jistě hned po smrti
k slávě nebes pozvedneš!

Z lásky ke mně Bůh to všechno
spořádal a nařídil,
že jsi můj chrám ve Cardeně
po mně jmenovaný ctíl.“

Uslyšel Cid tato slova,
cítil v hrudi velký ples,
z lože svého rázem povstal,
na kolena rázem kles.

Svatému chtěl apoštolu
obě nohy políbit,
svatý Petr děl však: „Cide,
toho nech, to nesmí být!

Ty mne dotknouti se nesmíš,
zbytečný si uspoř žel,
ale bezpečně věř všemu,
co jsem právě tobě děl!“

Apoštol to svatý pravil,
do nebe se vrátil zas,
Cid byl velmi potěšen tím,
v duši sílu měl i jas.

Za všechno, co Bůh mu dal,
z hloubi srdce děkoval.

ROMANCE,

kterak i mrtvý Cid boj vyhrává

Mrtev ležel dobrý Cid,
 který z Bivaru se zval,
 a Gil Diaz, věrný sluha,
 činil vše, jak rozkázal.
 Balsamovat tělo dal,
 by se držel zcela zpříma,
 obličej by roztomile
 krásným ruměncem mu plál.
 Otevřel mu obě oči
 i vous pěkně přistříhal,
 nevypadal jako mrtvý
 spíše všem se živý zdál.
 Aby skoro vzpřímen stál,
 této lsti Gil Diaz užil:
 mrtvolu na sedlo vzpjal.
 Na ramena dal mu prkno,
 jiným paže podvázal,
 pod rameny obě prkna
 i po stranách těsně spjal.
 By mu hlavu podpíral,
 dokázal tím prknem jedním,
 druhým, které šlo až k vousům,
 výš mu tělo opíral,
 by se nijak neviklal.

Dvanácte tak prošlo dnů,
co své žití skončil Cid,
a již do boje se chystal
s maurským králem jeho lid,
s Bucarem on chtěl se bít,
s jeho psím pohanským lidem;
mrtvolu na Babieku
posadili v noční klid.
Ke koni ji přivázali,
by tam pevně mohla dlít,
přímo, zrovna aby zřela,
věru zdál se živý být.
Na holeních plátů třpyt
černých, bíle pruhovaných.
V sváteční šat oděli jej,
v zlatohlavu zář a kmit,
k vlajícímu plášti jeho
na krk pověsili štít.
Hlavy týl byl helmou kryt,
pergamen to pomalován,
jak by kovový tmou svit
uměle byl v přilbu všit.

Tizona též, věrný meč,
do ruky mu dána jest,
ku podivu třímala ji
pravá jeho chrabrá pěst.
Biskupská jak velí čest,
Geronimo po pravici,
Diaz cválal po levici,
Babieku musil vést.

Pedro Bermudez jel napřed,
prapor Cidův musil nést,
čtyři sta šlechticů kolem
doplnilo tuto lest.

V párech koně šest a šest,
stejný počet průvodců jich,
potom přišlo tělo Cida,
sto ctných mužů ze sta měst,
k ochraně mu přidělených.
Za tělem, ó žalná zvěst,
s rytíři, jichž set je šest,
Jimena v svých paní druží.
Tiše táhli, nikde zvěst...
Jak by dvacet jich jen táhlo,
nejsmutnější z všech to cest!

Alvar Faněz první byl,
který vztekem, jenž v něm vřel,
vrazil do zástupu Maurů,
které s sebou Bucar měl.
První byla, co los chtěl,
Maurka. Proti němu jela,
vzrůstu statného i těla,
pravá mistryně všech střel.
Turecká kuš byla její,
toul se plný šípů chvěl,
Hvězdou slula, že šíp její
s tetivy tak prudce sjel.
Ona se stem jiných jezdkyň,
statečných a smělých stejně,
Alvar proti této hřměl.

Utkalo je vojsko Cida,
země plna jejich těl,
se zástupem králů svojích;
Bucar král jak toto zřel,
všichni divili se tomu,
to moh křesťan dokázatí?
Sedmdesát tisíc — žel,
mužů zástup vstříc jim šel!

Všichni bílí jako sníh,
jeden, jenž jim vlíval děs,
výš se tyčil jako žádný;
sněhobílý oř ho nes,
do boje spěl jako v ples,
na prsou kříž svítil rudý,
jako oheň meč mu v ruce
jasný šlehal do nebes.
Do veliké lázně krve
zřítíla se Maurů směs,
na útěk se všichni dali,
do močálů v temný les
prchl tento zástup ves.
Ku moři král Bucar prchal,
směrem, kde své tušil lodí,
že se ukrývají kdes.
Aby nikdo neprchl jim,
za ním Cida lid jak běs,
deset tisíc ztopila jich
moře tůň i skalný tes.

Taký strach se na ně snes,
v loď se dostalo jich málo,
z králů umřelo jich dvacet.
Krví tměl se pláně vřes...
utekl jen Bucar, pes.

Ukořistil Cidův lid
stany, zlato, stříbro v nich,
zbohatli tak z toho lupu
i ti lidé z nejchudších.
V Kastilii zástup táh,
dobrý Cid jak rozkázal to,
v Cardeňu svatého Petra;
v chrámu, když tam zástup stih,
nechali tam Cida, chloubu
Španěl, do dob nejzazších!

ROMANCE

o mrtvém Cidovi a Židu

Ve Cardeně u San Pedra
na svých márách leží Cid,
onen, křesťany ni Maury
který nikdy nebyl zbit.

V povel Alfonsa tu leží
před oltářem na márách,
v zdobě práporů svých leží,
jeden hedváb kol i nach.

Obličej má nepřikrytý,
slavná přísnost trůní v něm,
jako čacký rek tu leží,
bílý vous mu tváří lem.

Tizona, meč jeho dobrý,
po boku mu odpočívá,
mrtvý nezdá se být, řek bys,
živá krev mu v žilách splývá.

Balsamován takto leží
v kostele tam sedm let,
do Cardeni k počtě jeho
ročně chodí celý svět.

Mrtvolu chce každý vidět,
lidu velké shromáždění
venku čeká, u Rodriga
při oltáři nikdo není.

Do kaple tu vstoupil Žid,
k tělu hrdiny se blíží,
v duši svojí toto šepce,
jak se v svoje dumy hříží.

„Rodriga to mrtvola jest?
Všemi slaven, kuďy táhnul,
pokud živ byl, nikdo z lidí
za vousy jej nezatáhnul!

Potahat chci jeho vous,
ve pěstě jej chytím obě,
vskutku, je-li mrtev, nechá
líbit si to v svojí mdlobě;
zřítí chci, co udělá,
zda mne hrůza sklá v té době!“

A Žid svoji ruku vztáh,
aby vykonal, co chtěl,
ale Tizonu, meč dobrý,
Cid po svojí ruce měl,
dřív než za vous zatahal jej,
na píď tasil jej — ne děl.

Děs a strach tu schvátil Žida,
jak to viděl, na zem pad,

natáhl se, jak byl dlouhý,
děs jej schvátíl odevšad.

Do kostela kdož pak přišli,
ležeti tam zřeli jej,
stříkali, by k sobě přišel,
vodu jemu v obličej.

A když navrátil se k žití,
ptali se jej ze všech stran,
jaký moh v tom důvod býti,
že byl naznak takto sklán?

A Žid vypravoval davu
všecko, co se stalo dřív,
na kolena padli všichni
zvěděvše ten velký div.

Bohu všichni děkovali,
že ochránil svého sluhu
před hanbou, jíž ruka Žida
drzá svoji nad zásluhu
chtěla zahanbit jej tak.

Žid se nechal pokřtít pak,
Diego Gil jeho jméno,
u svatého Petra boží
službě odsud posvěceno;
jako dobrý křesťan žil
a tak dny své dokončil.

ROMANCE

*o pěti maravedech,
jichž král don Alonso Osmý žádal na své šlechtě*

V Burgosu, tom věrném městě,
slavný vítěz u Navas,
don Alonso, král kastilský,
se vši šlechtou sněmoval.
Pilně mluví s don Diegem,
tajně poradu s ním bral,
neboť byl ten pán z Biscaye
v lásce velké u dvora:
„Poradte mi, don Diego,
je to vskutku nehoda,
nastala mi touto válkou
velká peněz potřeba.
Rád bych zajel do Cuency,
pro tu nesnáz nemoha;
nezdá se vám, don Diego,
bych své šlechty požádal,
by po pěti maravedech
každý z nich mi berně dal?“
Odpověděl don Diego:
„Věc to velmi povážná,
byste od svobodných lidí
jaké berně vybíral;
avšak pro věrnou k vám lásku
sám chci vám v tom pomáhat,

a jakož jsem v čele šlechty,
sám co první vám je dám.“
Když pak sněmu svolanému
král svou žádost předkládal,
tu jak bylo ujednáno,
don Diego první vstal:
„Slušná věc, co král tu žádá,
kdož by mu v tom odpíral;
tu je mých pět maravedů,
aj z té duše jsem je dal.“
Tu don Nuño, hrabě z Lary,
náramně se rozhněval,
všechnu bázeň mimo pustiv,
takto mluvití se jal:
„Co sem šlechta na sněm chodí,
nebývala taká daň,
a tím méně má ji nyní
od nás dostat tento král.
Nuže kdo chce berně platit,
seď si tu co sprostý chlap,
ale kdo je šlechtic pravý,
za mnou ať se ubírá.“
Všechno vyšlo, z tří tisíců
tré jich zbylo u dvora.
Ihned na poli la Glera
hlučný sněm se odbýval;
každý daň, již král byl žádal,
na své kopí uvázal,
pak hned vzkázalo se králi,
že je berně sebrána,

by jen berníka sem poslal,
aby si ji z kopí bral;
ale nepřijde-li nazpět,
nediviž se tomu král,
nebo v Hispanii šlechtic
daně nikdy nedával;
kdo by přec jí požadoval,
ten by zle se potázal.
Ráčí-li král sám k nim přijít,
ctná to bude návštěva,
ale jinak, jestli přijdou
ti, od nichž tu radu bral.
Jak to slyšel, jak se viděl
opuštěna se všech stran,
k don Diegu zas se utek,
za radu ho požádal.
Don Diego, moudrá hlava,
radu takovou mu dal:
„Vypovězte mne, seňore,
jako všeho původa,
tím se vrátí šlechty vaší
náklonnost a důvěra.“
Ihned král té rady poslech
a své šlechtě vědět dal,
že původce zlé té rady
velmi přísně potrestal,
neb prý ku placení daně
není šlechta kastilská.
Tu se všechno radovalo,
smír a radost obecná;

don Diega ovšem kleli
pro hřích, jehož nespáchal,
ale několik dní nato
zas byl jak dřív u dvora.
Svoboda, ten drahý poklad,
nebuď za nic prodajná.

ROMANCE

o doně Blance z Burbonu

„Doňo Maria de Padilla,
nebuďte tak truchlivá,
že jsem si vzal druhou ženu,
stalo se jen z lásky k vám.
I abych svou zášť ukázal
doně Blance z Burbonu,
poslal jsem ji do Mediny
vyšívát tam praporu:
obarvit jej má svou krví
a slzami vyšívát.

A ten prapor, doňo Maria,
dal jsem pro vás udělat.“

I zavolal don Iňiga,
šlechtetného barona;
velel mu jít do Mediny,
tam nechť dílo dokoná.

Odpověděl don Iňigo:

„Toho neučiním, ne!
Neb kdo vrahem je své paní,
zrádcem svého pána je.“

Král u velkém proto hněvu
do komnat se odebral,
palcátníku z lovčí chasy
vykonat to rozkázal.

Ten když ku královně přišel,
pobožně se modlila,
jak uzřela palcátníka,
smutnou smrt svou viděla.
Promluvil k ní: „Paní moje,
král mne sem k vám posílá,
abyste hned svoji duši
s stvořitelem smířila;
vaše hodinka již přišla,
aniž odložit ji smím.“
„Příteli!“ královna vece,
„já ti smrt svou odpouštím:
když to král, můj pán tak žádá,
staniž se, jak poroučí.
Vyzpovídat se mi dáte,
ne-li — Bůh mi odpustí.“
Její slze, její nářek
hnuly srdcem vrahovým,
když začala takto mluvit
hlasem slabým, třesavým:
„Francie, má krásná země,
ó má krvi burbonská,
dnes mi minul rok sedmnáctý,
osmnáctý nastává,
ještě nepoznal mne manžel,
panna umru netknutá.
Rci, Kastilě, co ti činím,
rci mou zradu spáchanou!
Koruny, jež jsi mi dala,
vzdechy a krev samá jsou,

ale jinou v nebi čekám,
jinou, více trvalou.“
A jak tato slova řekla,
palcátník jí ránu dal,
že se mozek z její hlavy
po komnatě rozstříkal.

ROMANCE

o útoku na Baezu

Mórové, rozmilí Móri,
co béřete službu mou,
sbořte mi to slavné město,
Baezu tu věžatou;
všechny stařeny a starci
ti ať mečem zahynou,
ale mládenci a panny
koňmo ať se unesou,
i ta dcera Diazova,
budeť mojí milenkou,
její sestra Leonora
ta buď její družičkou.
Spěšťe, setníku Vanego,
veďťe ji sem s oslavou;
když ji vy sem sprovodíte,
minu já se s obavou,
že se potká s uražením
aneb s jakou potupou.

ROMANCE

o králi Juanovi

Po břehu Guadalquiviru
jede dobrý král Juan,
potkal se tu s jedním Mórem,
jemuž dějí Benamar.
Dobrý král jak Móra spatřil,
pravil k němu takto řka:
„Benamáre, Benamáre,
ó ty Móre pramórská,
velká při tvém narození
znamení se udála,
Luna stála v plné záři,
plným světlem svítla,
moře stálo nepohnuto,
větýrek jím nehýbal.
Hanba, by Mór na těch známkách
narozený lidem lhal.
„Co ti řeknu, dobrý králi,
bude pravda svatická.“
„Benamáre, Benamáre,
ó ty Móre pramórská,
pověz, jaké jsou to hrady,
co tam svítí z vysoka.“
„Alhambra to je, seňore,
a to druhé Mezquita,

a to tam jsou Alijary,
stavba ona zázračná.
Mór, jenž tento zámek stavěl,
deset dublů na den bral,
a též tolik platit musel
za den, který promeškal.
Toto tam je Generalif,
přerozkošná zahrada,
ono zde jsou Rudé Věže,
tvrz to nedobytná.“
Nato pravil král don Juan,
slyšte, co on povídal:
„Ó Granádo, kdybys chtěla,
za žínku bych si tě vzal,
Córdobu a Sevillii
za věno bych tobě dal,
k tomu, co je blízko při tom,
Jerez de la Frontera.
A kdybysi více chtěla,
více bych ti věnoval.“
A Granáda nato králi,
ctnému králi povídá:
„Žínka jsem, můj milý králi,
žínka, a ne vdovička,
a ten Mór, jenž mým je chotěm,
tenť je statná obrana.“
Nato ihned král don Juan
pravil tato slova řka:
„Kde jste děla má, ta Sancha
i ta doña Elvira?

Budem na ni zhurta střílet,
vzdá se ona z pokorna.“
Nastala hned silná střelba,
strach a hrůzu plodila,
na hradbách se s hrozným křikem
brání morská posádka.
Marná však je všechna práce,
marná všechna obrana;
i jak morský král to viděl,
na tom místě hned se vzdal,
a tři vozy plny zlata
ctnému králi odeslal
se slibem, že bude platit
poplatek co věrný man.

ROMANCE,

*kterak králi Mórův,
když z Granady do Almerie táhl,
jeden odpadlík Pannu Marii okázal*

Cestou vydal se král mórský
z Granady do Almerie,
tři sta Mórů má při sobě,
tolik je těch psů v družině.
Ze hry kopí metajíce
provozují kratochvíle;
jeden každý vypravuje
o milence přespanilé.
Promluvil k nim kýs odpadlík,
jenž byl vychován v Seville:
„Vy jste, páni, domluvili,
povím vám teď o své milé:
růžená jest a bělounká
jako slunce na úsvitě.“
Nato jemu dí král Mórův,
co pravil, hned uslyšíte:
„Milenka takové krásy,
ta náleží mně zajisté.“
„Tvoje bude, milý králi,
necháš-li mne dél na živě.“
„Jdi jen, Móre, přiveď mně ji,
co jsi žádal, vyplní se.“
Tu on rukou z ňader vytáh
obraz panenky Marie;

když ji uhlédal král mórský,
odvrátil se pohrdlivě:
„Hned se toho psa uchopte,
vedte jej do Almeríe:
do pout mi ho ukovejte,
ať v nich žije, až dožije.“

ROMANCE

o Sayavedrovi

Řeko, zelená ty řeko,
jakých těl se v tobě topí,
těla křestan, těla Mórů,
jižto padli mečem ostrým;
a tvé křišťalové vlny
kalí krve rudé toky;
převelká se bitva svedla
mezi křestany a Móry.
Padlo vévod, padlo hrobat,
velmožů ze slavných rodin,
padlo ze španělské šlechty
hrdin velké udatnosti,
padl tady don Alonso,
jehož Aguilarským zoví,
a statečný Urdiales
s don Alonsem život pozbyl.
Strání statný Sayavedra
vzhůru zamířil své kroky,
z rodu velmi kvetoucího
ze Seville on je rodič.
Po něm renegát se žene,
volá za ním těmi slovy:
„Vzdej se, vzdej se, Sayavedro,
neutíkej, zůstaň v boji;

poznal jsem tě velmi dobře,
byl jsem dlouho v domě твоjím,
a v Sevilli na náměstí
viděl jsem tě metat kopí;
znám se s matkou tvou i s otcem,
s doňou Klarou též, tvou chotí.
Sedm let jsem byl tvým rabem
a zakusil mnohé psoty,
teď s pomocí Mahomovou
budeš brzo rabem mojím,
i chci s tebou nakládati,
jak jsem od tebe to požil.“
Sayavedra jak to slyšel,
k Móru obrátil své oči.
Tu Mór po něm střílel šípem,
avšak tento velmi zbočil,
lépe ale Sayavedra
ranou velmi zlou ho dostih.
Mrtev padl odřezanec,
aniž slova více poví.
Tu obklopí Sayavedru
převeliké Mórů roty,
i na hlavu klesl mrtev,
zlou jsa ranou proklán kopím.
Don Alonso udatně si
v seči vedl za té doby,
a když kůň mu padl mrtev,
za hradbu mu sloužil v boji.
S přesilou naň dorazivše
zle ho poranili Móri,

takže od prolité krve
don Alonso padá v mdloby,
a tam pod vysokou skalou
k zemi mrtev již se kloní.
Ale hrabě ureňajský,
ač zle raněn, přece pronik;
stezkou průvodčí ho vedl,
těchto krajin znalec dobrý.
Touto stezkou za hrabětem
prchající ušli mnozí:
mrtev klesl don Alonso,
ale slávy věčné dobyt.

kterak vévoda z Braganzy zavraždil vévodkyni, svou choť

V pondělí to bylo ráno,
 tři hodiny přede dnem,
 kdyžto vévoda z Braganzy
 s vévodkyní vádu měl.
 Vévoda u velkém hněvu
 taková k ní slova děl:
 „Zrádkyněs mi, vévodkyně,
 zrádkyně zlá, falešná,
 vím to, že jsi na mně zradu
 s pronevěrou spáchala.“
 „Zrádkyně já nejsem žádná,
 aniž jest jich v rodu mém.“
 I jak odpověď tu slyšel,
 sáhl hned po meči svém;
 vévodkyně se vši silou
 rukama ho uchopí.
 „Pust' se meče, vévodkyně,
 uříznu tě do ruky.“
 „Na takové uříznutí,
 vévodo, teď málo dbám;
 nuže pohleď, kterak krví
 košili zbarvenou mám.
 Spaste duši, kavaléri,
 spaste pro svou laskavost.“

Ale nikdo z těch tu není,
po nichž volá o pomoc,
byli sami Portugalci,
kdo z těch na kvil její dbá?
Jenom jedno malé páže,
co jí k stolu sloužívá:
„Vévodo, puť vévodkyni,
vyns na ní neshlédal.“
Vévoda u velkém hněvu
za tím pážetem se hnal,
i ač toho nezasloužil,
na místě mu hlavu stál.
Pak se k vévodkyni vrátil,
takto zas jí domlouval:
„Umřít musíš, vévodkyně,
dříve než se rozední.“
„Vévodo, jsem ve tvých rukou,
čiň, jak se ti zalíbí;
avšak otce mám a bratry,
poženou tě k odplatám;
třeba byli ve Španělich,
zvědí o tom také tam.“
„Těmi nehroz, vévodkyně,
s těmi si to vyrovnám.“
„Vyzpovídat se mi dejte,
ať se s Bohem spořádám.“
„U Boha se vyzpovídej
a u Boží rodičky.“
„Podívej se na ty děti,
na ty naše hošíčky.“

„Pro ty neplač, vévodkyně,
má věc, bych je odchoval.“
Vtom již vévoda meč napřáh
a po vévodkyni ťal,
do hlavy jí ránu vsadil,
mrtva k nohoun upadla.
Vida ji tu mrtvou ležet,
hrůzou pryč se obrátil,
i spatří své synky oba,
vidí stát je v posteli,
jak se smějou, jak si hrajou,
o závod se veselí.
Vida je si takto hráti,
v nářek žalostný se dal,
se slzami ve svých očích
pravil k nim a povídal:
„Děti, již jste bez matičky,
já jsem vám ji zavraždil,
já ji zabil bez vši viny,
v zlosti, v jakové jsem byl.
Smutný vévodo, kam půjdeš?
A tvůj život, jaký ten?
A kterak s tím velkým hříchem
milost najdeš před Bohem?“

ROMANCE

o královně Heleně

„Slavná královno Heleno,
Bůh požehnej říši tvé!
Cokoliv mně přikázete,
k vašim službám stojím zde.“
„Buďte, Párise, mně vítán,
zmilený můj Párise.
Párise, kam vaše cesta,
jaký obchod vedete?“
„Po moři přicházím, kněžno,
byl jsem strašným pirátem,
vezu koráb přebohatý,
plno stříbra, zlata v něm;
dám jej králi kastilskému,
ten buď darem tím uctěn.“
Královna odpověď dala,
právíc tímto způsobem:
„Takovýto vzácný koráb
byl by návštěvy hoden.“
Páris na to odpověděl
skromným, zdvořilým hlasem:
„Všecko jest vám k službám, kněžno,
já s mým celým korábem.“
„Veliké mám potěšení,
jak jste dvorný, Párise.“

„Jen se přijďte podívatí,
celý náklad spatříte.“

„Učiním tak, praví kněžna,
vaše žádost splní se.“

Vzala tři sta dám komorných
a šla s nimi na moře.

Páris spustil lávku dolů,
až je měl na palubě;
když pak byly pohromadě,
co velel, uslyšíte:

„Kotvy vzhůru, pusťte plachty!“
a s královnou pryč jede.

V pondělí pak, kavaléri,
v době kruté, neblahé,
vešel jest král Menelaos,
procházel se po sále,
z brady sobě vlasy trhal,
vzdychal si přenáramně,
z očí svých vyléval proudy,
z úst pak tato slova děl:

„Kdo vás, královeno Heleno,
kdo odloučil ode mne,
byl to jistě zrádný Páris,
kníže v zemi trojanské,
ten vás slovy lichotnými
oklamal tak hanebně!“

Bratr jeho Agamemnon
všemožně ho těšit chce:

„Nechte, králi, nařikání,
proč tak hrozně pláčete,

nářky vaše a to lkání
to jen ženám hodí se:
takový král, jako vy jste,
měl by míti meč v ruce.
Třicet tisíc kavalérů
postavím vám do pole,
já budu jich kapitánem,
vládnout bude slovo mé,
vše do smrti pobijeme,
kam nás cesta povede:
vzdá-li nám se město samo,
z kořen je vyvrátíme;
padne-li však mocí brannou,
solí je posypeme;
smrt zachvátí všecko živé,
cokoliv tam najdeme;
tak se budem stále chovat,
až ke Troji přijdeme.“
„Vašich slov se držet budu,
bratrsky mně radíte.“
Nato milý král se zdvihne,
prochází se po městě,
při zvučení trub a cinků
vůkol všem ohlašuje:
komu by se žoldu chtělo,
tomu že jej slibuje.
Sešlo se jich také množství,
že bylo až s podivem.
Koráby již ozbrojili,
již sedají na lodě.

Agamemnon byl jich vůdce,
a co velel, stalo se.
Po cestách, kudy se braly,
lidem zle se vedlo, zle.
Táhli dále ve dne v noci,
až pak přišli ke Troje;
Trojanští vědouce o tom
dali zavřít brány své.
Agamemnon když to viděl,
kázal rozbít stany zde,
zástupy pak sešikoval,
jakož bylo potřebné.
Trojanských je velká síla,
město dobře zpravené.
Druhého dne časně ráno
počnou hnáti útokem;
již se kácí první hradba,
do města již derou se,
Hektor ale tomu brání
a žene se do boje;
také Troilus a s ním Picar
vedou sobě rekovně.
Páris lid svůj klesající
k udatnosti vzbuzuje;
hlas ten jeho přenáramný
slyšet je až do nebe.
Kolik Řeků v boji padlo,
vyslovit se nemůže;
co však nových zas přibylo,
nikdo v světě nespočte.

Ztečena jest posléz Troja,
již počíná krutý plen,
zajat jest král i s královnou,
i Picar udatný rek;
také Hektora i Troila
skláli nemilosrdně
a odvěkli do zajetí
trojanského vladaře,
svobodu však navrátili
své královně Heleně.
Všickni jdou jí ruce líbat
co královně rozené.
Nelitostně ale vedou
spoutaného Párise;
na Hod boží třikrát v roce
vyvlečen jest k popravě,
nejprve mu vyloupali
obě oči ze tváře,
nohu stáli u třemene,
ruku potom od jilce,
třicet centů těžká pouta
musí vláčet na noze,
ve vodě až po pás státi,
by neseď již na koně.

ROMANCE

o Vergiliovì

Kázal král, aby Vergilios
zajat byl a uvězněn
pro zradu, kterou byl spáchal
ve palácu královském.
Že porušil jednu pannu
jménem doña Isabel,
sedm let ho žalářoval,
ani na něj nevzpomněl;
až v neděli jednou při mši
na paměť mu zas přišel.
„Kavaléri, povězte mi,
kam se nám Vergilios děl?“
Na to jeden z nich se ozval,
nějsa jeho nepřítel:
„Výsost tvá jej dala zajmout,
v tvém žaláři je vězněn.“
„Rychle k stolu, kavaléri,
kavaléri, pojezme,
hned jak bude po obědě,
Vergilia navštívme.“
Proti tomu dí královna:
„Nepojím, až bude zde.“
K žalářům se ubírají,
kde Vergilios vězněn je.
„Co tu děláte, Vergilie?“

Vergilie, co děláte?"
„Pane, vlasy sobě česám,
bradu též nápodobně:
na tom místě, kde narostly,
musejí zešedivět;
dnes se plní sedmé léto
co jsem od vás uvězněn.“
„Mlč, Vergilie, do desíti
tří se nedostává let.“
„Jestliže tvá Výsost velí,
celý život strávím zde.“
„Pro tvé snášení, Vergilie,
půjdeš se mnou k stolu dnes.“
„Já mám šaty roztrhané,
bylo by to neslušné.“
„Šaty dostaneš, Vergilie,
dám ti udělat nové.“
Radost měli kavaléři,
radost měly dámy též,
větší radost měla dáma
jménem doña Isabel.
Zavolán byl arcibiskup,
svatbu měli v tentýž den.
On ji potom za ruku vzal,
do sadu s ní odešel.

ROMANCE

o zajatém

Bylo to v měsíci máji,
kdy už parno nastává,
skřivánek si prozpěvuje,
slavík mu odpovídá,
— a milenec láskou jatý
za milenkou chodívá;
já tu, bídák, zarmoucený
v tomto vězení vzdychám,
nevím, kdy se rozednívá
ani kdy noc připadá,
leda jen když malý ptáček
na stromu mně zazpívá:
toho myslivec mi zabil;
ať ho za to Bůh trestá!

Na mé hlavě vlasy rostou
dlouhé až po kolena,
z vousů, které mám na bradě,
ubrus sobě dělávám,
ostrých nehtů na mých rukou
místo nože užívám.
Chtěl-li tomu král můj milý,
činí to jakožto pán;
činí-li to ale strážný,
mrzkým zrádcem budiž zván.

Kdyby mně teď někdo přines
ptáče, které štěbetá,
nějakého skřivánečka,
drozda nebo slavíka:
u dám by mně službu konal,
k řeči bych ho vychoval,
a s poselstvím k milé choti
Leonoře odeslal,
by nedala do paštéky
pstruha ani lososa,
ale ostrou motyku jen
s tichou pilkou poslala:
pak bych pouta přepiloval,
motykou věž vylámal. —

Král poslouchal tato slova,
svobodu mu daroval.

ROMANCE

o růži svěží

„Růže svěží, svěží růže,
tak líbezně laskavá,
když jsem vás měl, nevěděl jsem,
jak se lásce dvořívá;
když teď vím, jak bych se choval,
nemám vás již, ach, nemám.“
„Drahý můj, toť vaše byla,
vaše vina, a ne-má;
poslal jste mi lístek psaný,
přines mi jej váš sluha,
a ten místo pozdravení
mluvil ke mně v ta slova:
že jste svatbu měl, můj milý,
tam v Leonských krajinách:
vaše žena že je krásná,
děti jako květina.“
„Nepověděl čisté pravdy,
kdo k vám mluvil v ta slova;
v Kastilsku jsem nikdá nebyl,
ni v Leonských krajinách,
leda jen když jsem byl malý,
nic o lásce nevěda.“

ROMANCE

o hodné dceři

Pečlivostí celý sklíčen
procházel se hrabě pán,
v rukou páteře měl černé,
rád se na nich modlíval;
smutným až do pláče hlasem
tato slova provolal:
„Vidím, dcero, že jste vzrostla
a že máte čas se vdát;
tím větší je zármutek můj,
že vám nemohu nic dát.“
„Ticho, ticho, milý otče,
nemáte co naříkat,
kdokoliv má hodnou dceru,
boháčem se musí zvat,
nehodnou však měl by raděj
za živa již pochovat,
ona dělá rodu nečest,
jenž se nemá znectívát;
nebudu-li svatbu slavit,
mohu jeptiškou se stát.“

ROMANCE

o spanilé infantě

Stála spanilá infanta,
v stínu pod olivou stála,
v rukou měla zlatý hřeben,
vlasy pěkně rozčísala.
Popovznesla oči k nebi,
tam kde ráno slunce vstává,
aj a po Guadalquiviru
viděla, že loď přistává.
Pozná v ní Alfonsa Ramos,
kastilského admirála.
„Vítán buď, Alfonse Ramos,
buď mi chvíle ta vítána:
co nového? Nehoda-li
statné loďstvo nepotkala?“
„Nesu novinu, seňoro,
je-li jista moje hlava.“
„Pověz ji, Alfonse Ramos,
jista budiž tvoje hlava.“
„Uslyš tedy, Kastilie
Morům berberským se vzdala.“
„Kdyby nešlo o mé slovo,
hlavu bych ti odeřala.“
„Kdybys moji dala utnout,
vlastní tvá by neostála.“

ROMANCE

o Rico-Francovi

Na lov, na lov vydali se
krále pána lovcové,
zvěře nikde nespatri,li,
s prázdnou navraceli se.
Sokolové odletěli;
zle je král přivítá, zle!
Přišli jsou k jednomu hradu,
jemuž říkali Maynes.
Tam seděla jedna panna
krásky velmi spanilé;
hrabat sedmero ji chtělo,
i také tři králové.
Unesl ji Rico-Franco,
Rico-Franco Aragonec:
hojné slzy prolévaly
její oči líbezná.
Lahodně dí Rico-Franco,
Rico-Franco Aragonec:
„Otce-li neb matky želiš,
již se s nima nesejdeš,
pláčeš-li však pro tři bratry,
ty jsem zabil já sám vše.“
„Ani otce ani matky,
ni tři bratrů nemám žel;

jen svůj osud oplakávám,
že nevím, co nastane.
Propůjčte mi, Rico-Franco,
tento svůj lugánský meč,
od pláště si třísně utnu,
ježto jsou mi zbytečné.“
Rico-Franco zdvořile jí
dává meč vzít za jilec;
ona ale chytrá jsouci
prsa jemu probodne:
pomstí otce tak i matku,
a také tři bratry své.

ROMANCE

o Marquillovi

Marquille, jakýs ty zrádce!
Zradě srdce jsi oddal!
Abys mohl s paní spáti,
pánu svémus život vzal.
Když jsi ho měl za mrtvého,
biret jsi mu s hlavy sňal;
na hrad, kde je Blanca-Flora,
cestou jsi se ubíral.
„Otevřete, sličná paní,
je zde pán můj, on jde k vám:
nechcete-li tomu věřit,
jeho biret tuhle mám.“
Když to Blanca-Flora vidí,
brány hned mu zotvirá:
on jí padne kolem krku,
líbá ji a objímá;
líbaje a objímaje
na zámku ji ukrývá.
„Marquille, probůh tě prosím,
rač mi té milosti přát:
počkej jen, až slunce vyjde,
dříve nechod se mnou spat.“
Marquillos, co urozenec,
rád jí milosti té přál;

jsa po cestě utrmácen,
sotva uleh, tvrdě spal.
Tu spanilá Blanca-Flora
zlehounka si povstala,
vzala meč a Marquillovi
rázem hlavu ufala.

ROMANCE

o dvou sestrách

„Móre, do Španěl až půjdeš,
musím otrokyni míti,
nechci bílou ni škaredou,
také sprostá nesmí býti.“
Z kaple kráčí conde Flores,
kde potrval na modlení,
by mu ráčil Bůh dát syna
nebo dceru k potěšení.

„Conde Flores, žena tvá se
otrokyní musí státi.“

„Nestane se otrokyní,
radš se života chci vzdáti.“

Sotva conde Flores odjel,
žena otrokyní byla.

„Vedu ji, královno Mórů,
křestanka je přespanilá,
není bílá ni škaredá,

v sprostotě se nezrodila,
není králová to, jenom
pána z Kastilje choť milá.“

„Z otrokyň všech chci se k tobě
nejlaskavěj povždy chovat,
zde jsou klíče, kuchyni mou
správně budeš opatrovat.“

„Přijímám je, i musím to
za šťastný los považovat.“
Královna i otrokyně
v požehnaném stavu byly;
šťěstí chtělo a Bůh velel,
obě v týž den porodily.
Královna rodila v trůnu,
na zemi jen otrokyně,
královna zrodila dceru,
syna měla otrokyně;
báby, liché podvodnice,
obě nemluvňátka vzaly,
královně přinesly syna.
otrokyni dceru daly.
Tu když jednou povíjela,
tato slova k ní mluvila:
„Neplač, dcero milá, neplač,
vždyt jsem tebe nezrodila,
kdybych byla v drahé vlasti,
pěkně bych tě pokřít dala;
dala bych ti krásné jméno.
Marja-Růže bych tě zvala.
Já jsem měla jednu sestru,
ta se takto jmenovala,
já jsem měla jednu sestru,
tu mně rota Mórů jala;
zajali ji, když si jednou
za čerstvého rána vstala,
na zahradě růží sobě
s mnohým kvítím natrhala.“

Královna slyšela řeč tu
ze své ložnice, kde spala.
Rychle svého mouřenína,
aby přišla, k ní poslala:
„Co díš, sličná otrokyně,
zajatá, cos vyslovila?“
„Slova, která dím, seňoro,
tobě bych je obnovila.“
„Slyším-li tě pravdu mluvit,
moje sestra bys pak byla.“
„Pravda jest to, jako že jsem
jedenkrát se narodila.“
Již si padly kolem krku
a plakaly bez ustání.
Řeč tu poslouchal král Mórů,
sedě v pokoji při psaní,
poslal pro ně mouřenína,
aby přišly bez meškání:
„Proč pláčeš, mé pochopenství,
proč pláčeš, má nejmilejší?
Chotěm vaším má se státi,
kdo je z Turků nejstatnější.“
Královna mu odvětila,
a to slovy takovými:
„Nechci vlastní krve smísit
s těmi lotry proklatými.“
Jednoho dne když se s dcerou
a se synem procházely,
smluvily se obě sestry,
do své vlasti pryč ujely.

ROMANCE

o donu Manuelovi de Leon

Jak se conde don Manuel,
přijmím též de Leon zván,
k doňe Aně de Mendoza
u dvora byl zachoval,
dámě vzácné, urozené,
vždy v paměti potrvá:
Bylo právě po obědě,
když se jest procházela
po palácu po královském
v kole mnoha jiných dám,
jimžto ústa kavalérů,
jak se sluší, dvořila;
na vysokém belvedéru
konečně si oddechla,
s ostatními nade lvárnu
doňa Ana vystoupla,
tam na čtvero lvů se s nimi
pohodlně dívala,
jimžto z tváří i všech oudů
strach a hrůza sršela.
Dáma chtíc se přesvědčiti,
kdo je statný hrdina,
jakoby jen znenadání,
rukavičku pustila

pravíc, že ji bezděky jen
dolů padnout nechala.
Hlasem sladce upejpavým
v ta slova se ozvala:
„Kdo je mezi kavaléry
tak udatný hrdina,
by mou vzácnou rukavičku,
dolů sejda, lvům odňal?
Slovem chci se zavázati,
mým milým že bude zván,
ctěn a vážen nade všecky,
ze všech nejvíc milován.“
Uslyšel to don Manuel,
kavalérů oslava,
cítil, že ta potupa se
také jeho dotýká.
Dobyl meč od pasu svého,
přes ruku otočil plášť,
a pak s tváří rozhorlenou
do lyárny se odebral.
Lvové si ho prohlížejí,
žádný z nich se nehýbá:
takže branou, kudy vešel,
šťastně zas se ven dostal.
S rukavičkou v levé ruce
po schodech se vzhůru bral,
dřív však než ji dámě vrátil,
přes líce jí ránu dal,
řka, na důkaz jakou statnost
svrchovanou dokázal:

„Tu ji máte, leč budoucně
přál bych, aby nebyla
pro mizernou rukavičku
čest rytířská zkoušena;
komu by se nelíbilo,
co jsem nyní vykonal,
toho zvykem kavalérským
na bojiště vyzývám.“

Dáma nato s tváří klidnou
jemu odpověděla:

„Nikdo ať se s místa nehne,
ráda jsem přesvědčena,
v hrdinství že don Manuel
nade všemi přednost má;
zdá-li vám se vhodné býti,
chci vás mít za manžela:
chci mít muže statečného,
aby zlý čin potrestal.

Na mně se to vyplnilo,
co se v písni opěvá:

„Kdo miluje s upřímností,
ten tě také potrestá.“

Vida, jak je ctná i ctnostná,
jížto byl políček dal,
s jakou krotkostí, jak něžně
jemu odpověděla,
don Manuel s ochotností
vůli její vykonal;
a na místě přede všemi
ruku svou jí k sňatku dal.

ROMANCE

o děvě Blance

„Bělounká jste, má seňoro,
víc než záře slunečná,
rád bych přece neozbrojen
bez strachu noc jednu spal;
sedm let je tomu, sedm,
co jsem zbraní nesundal,
a černější je mé tělo
než uhel, když doháral.“
„Spěte bez zbraní, seňore,
spěte, proč byste se bál,
hrabě do hor do Leonských
na lovy se odebral.“
„By mu vzteklost psy pobila,
orel sokola mu zdral
a jej vraník z hor sem k domu
ve třemenech zavlékal.“
I když pospolu tak byli,
choť se domů ubíral.
„Co tu děláš, Blanko děvó,
dcero zrádce podvodná?“
„Vlasy česám si, seňore,
česám celá žalostná,
že jste do hor na lov vyjel
a já doma samotná.“

„Tato slova, milá děvo,
zrádná jsou a falešná;
pověz, čípak je to hřebec,
co tam dole řehotá?“
„Mého otce je, seňore,
a on vám jej posílá.“
„Pověz, čípak je ta zbraně,
na síni tam venku ta?“
„Mého bratra je, seňore,
a on vám ji posílá.“
„A čípak to kopí, pověz,
které tady vidím stát?“
„Chopte se ho, hrabě, chopte,
na místě mne zabte jím,
neb tu smrt, můj dobrý hrabě,
dobře od vás zasloužím.“

ROMANCE

*o jedné vznešené dámě
a jednom vesnickém pastýři*

V zahradě se procházela
jedna dáma vznešená,
nožka byla bez třevíčku,
ku podivu spanilá;
nechtěl jsem jí odpovídat,
když z daleka volala.
Pak jsem ale zlostně pravil:
„Co se líbí, rozmilá?“
Tu se ona přelíbezným
hláskem ke mně ozvala:
„Pojď sem, pojď, můj pastýřečku,
bych se s tebou bavila;
odpočiň si o polednách,
přišla k jídlu hodina;
chceš-li u mne hostem býti,
dám ti všeho dosyta.“
„Nemám času, vzácná paní,
práce na mne doléhá;
musím živit ženu, děti,
celý dům na mne čeká,
po horách se stáda pasou,
snadno by se rozprchla,
chasa, která je tam hlídá,
zůstala by hladova.“

„—Čož se tobě, pastýřečku,
rozumu nedostává;
všechny krásy těla mého
tobě bych ukázala:
štíhlá jsem okolo pasu,
jako papír bělounká,
na tvářích se barva mění,
jak na keři růžinka,
očka, ty mám jako jestřáb,
hrdlo jako volavka,
prsičky jak homoličky,
až mi živůtek puká;
co však ještě tajně skrývám,
oko div svůj uhlídá.“
„Měj si toho sebevíce,
ruka práce nenechá.“

ROMANCE

o donu Tristanovi

Don Tristan přetěžce uleh
od zlé rány bodené,
ránu dal mu král, strýc jeho,
kopí bylo zjízvené,
učinil to s jedné věže;
netroufal si na blízce:
hrot železný vězí v těle,
násada se třese vně.
Zle, ach, zle se má don Tristan,
duši Bohu vzdáti chce.
Přijde královna Isolda,
jeho milá nade vše,
zahalená v černé roucho,
v odění to smutečné.
Vidouc jej v tak bídném stavu
zvolá dáma žalostně:
„Kdo vás ranil, můj Tristane,
od ran ať se pomine,
mistra, který by je zhojil,
nikde ať nenalezne.“
Dlouho tisknou ústa k ústům,
tak dlouho, co trvá mše:
oba pláčou, pláčou spolu,
lože div že neplave;

z vody, kterou vyplakali,
vzrostla bílá lilie,
žena když se jí napije,
tělo má hned těhotné.
To se stalo na neštěstí
mně, ubohé osobě.

ROMANCE

o Lanzarotovi

I

Tři syny jen, a nic více,
král jen tři synáčky měl;
že ho k zlosti popouzeli,
proto všechny tři zaklel.
Z prvního z nich stal se jelen,
druhý v psa byl proměněn,
třetí učiněn jest Mórem
a za moře odvezen.
Lanzarote roztomile
s dámami se vyrážel;
zvolá jedna plným hlasem:
„Kavaléře, rychle jen:
kdyby štěstí moje přálo,
byl by los můj vyplněn,
já bych byla vaší chotí,
vy byste byl mým chotěm,
a ten jelen bělonohý
byl by od vás mým věnem.“
„Má seňoro, dám vám ho rád,
v srdci svém jsa potěšen,
kýž bych věděl, v kterých zemích
na svět přišel ten jelen.“
A již jede Lanzarote,
jede klusem po cestě,

před sebou má své ohaře,
vede si je na smečce.
Přijde nato ku poustevně,
v které poustevník bydlel:
„Bůh tě pozdrav, muži dobrý.“
„Přeju, byste zdráv vešel;
podle těchto ohaříků
za myslivce bych vás měl.“
„Pověz tedy, poustevníče,
jenž tu žiješ nábožně,
v kterých krajích se ten jelen
bělonohý zdržuje?“
„Posečkejte, synu milý,
u mne jenom až do dne,
dám vám zprávu, co jsem viděl,
a co vím, povím vám vše.
Této noci běželo s ním,
dvě hodiny přede dnem,
sedmero lvů, jedna lvice,
ta po stavu těhotném.
Sedm padlo hrabat mrtvých,
panstvo v počtu přemnohém.
Bůh tě opatruj, můj synu,
kamkoliv tvá cesta jde,
kdo tě na to místo poslal,
tvému žití nepřeje.
Dueño de Quintañones,
zahyň pekla plamenem,
pro tě kavalér tak statný
rozloučil se s životem!“

Tolik lásky z kavalérů
žádný neužil u dám,
co jí užil Lanzarote,
když se vrátil z Britanska;
o něj staraly se dámy,
slečny zas o vraníka.
Doña Quintaňona sama
vína jemu nalila,
sličná královna Ginebra
na noc si ho pozvala;
a když v sladké pochtosti
rozkoší spát nemohla,
královna si nepokojně
naříkati počala.
„Lanzarote, Lanzarote,
kdybyste byl dřív přistal,
nebyl by se hrdopyšný
v tato slova slyšet dal,
vám na vzdor že sobě troufá
se mnou, pane, jíti spat.“
Již se zbrojí Lanzerote,
hněvem všecek plamená,
dává sbohem své milence,
kudy cesta, všech se ptá,
až pak pod zelenou jedlí
hrdopyšného potká,
kopím na se dotírají,
naposled sekerama.

Již umdlévá hrdopysný,
k zemi přemožen klesá,
Lanzarote bez milosti
hlavu jemu utíná;
pak se k milence zas vrátí,
ta ho pěkně přivítá.

ROMANCE

o Espinelovi

Těžce stůně Espinelo,
na svém lůžku spočívá,
z ryzího je zlata pelest,
postranice ze stříbra;
polštáře, na kterých leží,
drahý batist z Holandska;
prostěradlo se jak pěna
ve vodě jen rozplývá,
a přikrývka celá třpytí,
perličkami pošita.
U hlav sedí Mataliona,
jeho krásná milenka,
a vějířem z pavích pírek
tvář mu chladem ovívá.
Když mu takto ulevila,
něžným hlasem se ho ptá:
„Espinelo, Espinelo,
ó ta šťastná hodina,
která tebe porodila.
Luna plně svítíla,
mrvička jí nescházela,
nekalila mrvička.
Vypravuj mi, Espinelo,
blahý běh ten života.“

„Učiním to s potěšením
k službám tvým, seňoro má.
Z Francie byl jest můj otec
a má matka z Lombardska;
otec můj co mocné kníže
nad Francií kraloval,
matka má co velká dáma
tento zákon vydala:
Porodí-li jaká žena
v ten samý den dvojčata,
za zlořečenou buď jmína
a dle práva spálena
aneb v moře uvržena,
jakož smilství spáchala.
Bůh to tak chtěl a můj osud,
ona sama syny dva
v tu hodinu porodila,
za neřest což uznala.
Zoufalá a vyděšená
rady potom hledala,
tož u mórské otrokyně,
kteráž kouzla uměla:
,Co mi radíš, milá Mórko,
abych čest svou spravila?‘
Mórka odpoví: ,Seňoro,
toť by byla rada má,
vezmi jednoho z těch synků,
který se ti právě zdá,
a do morských vln ho vrhni
v pevné skříni zavřena,
vysmol ji a přidej hraček,

krásných věcí od zlata,
ať ten, kdož to dítě najde,
s radostí je odchová.
Na mne padl los ten smutný,
do moře mne uvrhla;
vlna vztekle rozbouřená
sem a tam mne zmítala,
až mne ve svém hněvu divém
na zem pevnou vyvrhla,
do chladu stinného háje,
Espino se jmenoval;
a že mne v tom háji našli,
Espinelo sám jsem zván.
Plavci, kteří tudy jeli,
našli mne v tom křoví tam,
zvedli mne a nesli k dvoru
syrského velsultána;
a že sultán synů neměl,
přijal sám mne za syna,
a kdež nyní sultán umřel,
vládnou říší sultána.“

Kéž nás potká při tom moři
avantura taková,
jak o svatém Janě ráno
ji měl hrabě z Arnalda.
Časně ráno na lov vyšel,
v rukou drže sokola,
a tu vidí plout galéru,
jak se k břehu blížila.
Z dykyty jsou její plachty,
její lana hedvábná,
a ten plavec, co ji řídí,
zpívá — věc to čarovná:
každý větýrek se ztišil,
každá vlna uspala,
i ty ryby z hlubin moře
nahoru to vyláká,
a ty ptáčky v letu hbitém
na stěžen to upoutá.
Aj tu praví don Arnaldos,
slyšte, co on povídá:
„Nauč mne tu píseň zpívat,
prosím, plavče, proboha.“

Odpověděl nato plavec,
aj co na to povídá:
„Nenaučím, leda kdo se
na to moře se mnou dá.“

ROMANCE

o dceři krále francouzského

Z Francie, té krásné země,
dívčina se ubírá,
do Paříže její cesta,
otce tam a matku má.
Ach a s cesty zabloudila,
se silnice zbloudila,
i opřena o dub v lese
na společnost čekala.
Aj již kavalér se blíží,
bera též se do města.
Jak ho dívka uviděla,
takto k němu pravila:
„Nebude vám, kavalére,
společnost má obtížná?“
„Jak by mohla být, seňoro,
ó to nijak, duše má.“
A hned slezl s koně dolů,
hned se dělal úslužna;
za sebou posadil dívku,
sám si sednul do sedla.
A když se tak cestou brali,
o lásku se domlouvá.
Jak to slyší, odpoví hned
srdnatě ta dívčina:

„Ticho, ticho, kavalére,
jaká věc to zpozdilá.
Otec můj má těžkou nemoc,
a já též jsem churavá;
každého, kdo se mne dotkne,
schvátí tatáž choroba.“
Kavalér se toho lekl,
slova více neříká.
Když pak do Paříže jedou,
usmívá se dívčina.
„Proč se smějete, seňoro,
co je k smíchu, duše má?“
„Vysmívám se kavaléru,
kterak on se upejpá;
sám a sám je s dívkou v poli,
a pro strach se ostýchá.“
Zastyděl se velmi rytíř,
a hned praví slova ta:
„Zapomněl jsem na věc jednu,
obratte, seňoro má.“
Ale dívka švarná vece:
„Proč bych já to činila?
A byt třeba, přec by se mne
ruka dotknout nesměla,
otec můj je král v té zemi,
moje matka královna;
kdo by dotíral se na mne,
odváží se života.“

ROMANCE

o cizím kavalérovi

„Kavalére z dálných zemí,
raďte trochu pomeškat,
raďte kopí zabodnouti,
koně k němu přivázat,
chci se novin o svém choti,
znáte-li ho, dopátrat.“
„Choť váš? Raďte mi, seňoro,
známky jeho jmenovat!“
„Mladý je a krásně bílý,
má co šlechtic dvorský mrav,
převýborný hráč je v dámu,
převýborný také v šach,
a na jílci svého meče
hraběcí on nosí znak;
jeho plášť je uvnitř karmín,
venku samý zlatohlav;
na kopí mu s hrotu vlaje
krásný fábor z Portugal,
jejž co vítěz na turnaji
statečnému Franku vzal.“
„Dle těch známek, má seňoro,
jistě umřel manžel váš;
ve Valencji v jednom domě,
jehož pán byl z Janova,

zabili ho při hře v dámu,
byl to někdo z Milána.
Bylo pro něj pláče mnoho
od rytířů a od dam,
plakala však nade všechny
dcera toho z Janova,
a byl jeden hlas jen o tom,
že to jeho milenka.
Toužíte-li zas po lásce,
nebuď jiný to než já.“
„Toho nežádejte, pane,
nežádejte nikterak,
nežli bych to učinila,
bude ze mne jeptiška.“
„Jeptiškou být, má seňoro,
toho není potřeba,
hle, vždyť před sebou tu máte
mileného manžela.“

ROMANCE

o královské svatbě, která se slavila ve Francii

Ve Francii svatba byla
v městě řečeném Paris;
jak si v tanci pěkně vede
tato doña Beatriz!
A jak na ni pilně hledí
milý conde don Martin!
„Nač hledíte, milý conde,
kam hledíte vždy a vždy?
Díváte se na náš tanec,
čili na mne, zjevte mi?“
„Nedívám se na váš tanec,
tanců mám do sytosti,
dívám se na vaši krásu,
ta mi dělá trápení.“
„Zdá-li vám se, že jsem hezká,
můžete mne unést,
já mám muže staříčkého,
ten nepůjde za námi.“

ROMANCE

o donu Galvanovi

Pořád královna si myslí,
jakou hodnou dceru má,
a ona již s don Galvanem
tříkrát přišla do kouta.
Ale neví o tom nikdo
ze všech, co jsou u dvora,
ví jen o tom jedna panna,
která u ní spávala;
a ta z hněvu, jaký měla,
královně to zradila.
Královna hned pro ni pošle,
do komnat ji objedná,
tu jí celá zarmoucena
těmi slovy domlouvá:
„Aj má dcero, jsi-li panna,
bude z tebe královna;
dcero, jestli nejsi panna,
budeš hned upálena.“
„Panna jsem tak, jak jsem byla,
když jsi ty mne zrodila.
Probůh, matičko, tě prosím,
bys mne za muž nevdala;
vždyť bych pro churavost těla
vyhovět mu nemohla.“

Na vysoké věži žalář
a v něm sedí infanta,
z hedvábí tam dělá práce,
ještě hezčí ze zlata,
vidí, jak Galvan se blíží,
touha srdce jediná.
V okamžení ona vstala,
děťátka se chopila:
„Pojďte k věži, pane drahý,
pojdte k věži proboha;
chyťte honem toto dítko
do vašeho pláštíka,
vezměte je, ať je chová
vaše drahá matička.“

ROMANCE

o princezně a o kraleviči francouzském

„Čas by už byl, kavalére,
bychom odsud uprchli,
už nemohu pěšky chodit,
ani sloužit císaři,
živůtek mi pořád roste
a krátí se sukničky;
panen svých se musím stydět,
když mne přijdou obléci;
jedna na druhou se dívá,
bez smíchu to nečiní;
stydím se svých kavalérů,
když mně mají sloužiti.
Zámeček snad někde máte,
kam bychom se utekli.“
„Račte porodit, seňoro,
tak činí má matka vždy;
a jsem přec syn nádeníkův
a má matka hokyní.“
Princezna jak toto slyší,
proklíná své neštěstí:
„Proklata buď každá dívka,
kterou sved muž takový.“
„Neklejte se, má seňoro,
neračte si zlořečit,

syn jsem krále francouzského,
syn císařské princezny;
mám sto zámků ve Francii,
pro vás jen se chystají,
v každém zámku mám sto panen,
jen aby vám sloužily.“

I

Gerineldo povstal z lože,
nechal krále svého spáti:
šel po hradě za infantou,
věda, kde jí má hledati.
„Otevřete mně, seňoro,
rozmiléná, otevřete!“
„A kdo jste vy, kavaléře,
co u mojích dveří chcete?“
„Gerineldo jsem, seňoro,
jejž tak sladce milujete.“
A hned za ruku jí pojal
a na lůžko odnes hravě,
když jí zlíbal a zobjímal,
Gerineldo usnul zdravě.
Vtom se ale král vyděšen
ze sna probudil a vstával;
volal třikrát, přece nikdo
odpovědi mu nedával.
„Gerineldo, Gerineldo,
čacký ty můj komorníku,
oukladně-li se mnou jednáš,
zle mi přeješ, nevděčníku.
Buď jsi s infantou šel spáti,
anebo jsi hrad můj zradil.“

Velkým hněvem rozpálen jsa,
s mečem v ruce dále pádil:
a když přišel k loži, kde si
Gerineldo uleh kradí,
chtěl ho probodnouti; avšak
žel mu bylo jeho mládí.
Meč vytáhna položil jej
mezi oba do prostředka,
aby viděl, až procítne,
že má činu svého svědka.
První procítla infanta,
poznala meč brzy dosti.
„Probudte se, Gerineldo,
na jevě jsou vše radosti,
tento meč jest otce mého,
znám jej, není pochybnosti.“

II

„Gerineldo, Gerineldo,
panoši můj roztomilý,
přiď dnes v noci do zahrady,
bychom spolu promluvili.“
„Ach, seňoro, oč že máte
za blázna jen sluhu svého.“
„Pravdu mluvím, Gerineldo,
nic to není posměšného.“
„V kterou hodinu, seňoro,
má se slibu zadost státi?“

„Mezi dvanáctou a jednou,
až král bude tvrdě spáti.“
Hrad i zámek třikrát kolem
obcházejí nazpět přišel,
polehounku obuv vyzul,
by král milý nic neslyšel:
vida, že je všechno ve snách,
spěchal, kde infanta spala.
Infanta, když kročeje ty
uslyšela, zavolala:
„Ký to smělec u mých dveří,
kdo se toho odvažuje?“
„Spokojte se, má seňoro,
srdce moje vás miluje;
v přízni vaší skromně blažen,
tu jsem, jak jste poručila.“
Enilda mu ruku dajíc
lásky své již netajila.
Oba jako zasnoubenci
na lůžku se uhostili,
laskavě se milovali,
jak by muž a žena byli.
Laskali se, milovali
s plamenitou horlivostí,
až pak konečně usnuli
jenom samou umdlelostí.
Sotva po dolině začne
svítat ranní záře šedá,
chtěje král se oblékati,
darmo svého šatu hledá:
„Zavolejte Gerinelda;

kde je panoš můj zmilelý?“
Jedni praví: „Není doma.“
Druzí: „My ho neviděli.“
Milý král se z lože vzchopil
a oděl se v okamžení,
by nic zlého nestalo se
podle jeho podezření.
Nato když k Enildě vkročil,
našel oba v loži spáti,
viděl dceru s pážetem svým
v náručí se objímati.
Leknutím celý bez sebe
zůstal král v myšlenkách státi:
hledě, jak by měl je oba
pro tu smělost potrestati.
„Zabít Gerinelda, jejž jsem
miloval co syna svého?
Zabít infantu ke zkáze
mého království celého?“
V této ouzkosti král milý
vytáh meč svůj, a co svědka
mezi oba tyto smělce
položil jej do prostředka.
Nato skryl se, kde v zahradě
stála rozkošná besédka.
Procítnuvši Enilda pak
ostří meče když spatřila
prostřed mezi nima ležet,
teskně k milému pravila:
„Vstávej z lože, Gerineldo,
vstávej, pane můj libostný,

viziž, vprostřed mezi náma
spal meč králův nelitostný.“
„Kam se octnu, má seňoro?
Bože, kam se mám obrátit?
Ach, kdo může smrt ode mne,
zaslouženou smrt odvrátit?“
„Nelekej se, Gerineldo,
bez tebe nemohu žíti:
spěchej zatím do zahrady,
musím za tebou přijíti.“
Jak infanta poručila,
v poslušnosti zachoval se:
avšak s králem, jenž byl čekal,
nenadále tu setkal se.
„Kam se běřeš, Gerineldo?
Proč se lekáš! Co se děje?“
„Šel jsem zahradou, bych viděl,
jak se kvítí vůkol skvěje;
viděl jsem tam jednu růži,
celou zvadlou v krutém parně.“
„Ty jsi lhář, můj Gerineldo,
s Enildou spal jsi nezdárně.“
Vtom pak dostal sultán psaní:
jak do listu jen pohlédnul,
znenadání hned na místě
celý jako roucha zblednul.
„Chopte mi se Gerinelda,
zamkněte mu cestu z hradu.“
Tu již spanilá Enilda
kvapí tesklivě do sadu.

A když vidí, co se děje
a co hrozí ukrutného,
neždá, až se král navrátí
ve prudkosti hněvu zlého,
skočí lehce přes ohradu
po stopách milence svého.
Ona s tímto věrným druhem
do Tatarie utíkají
na divokém na komoni,
s nímž on čekal na pokrají.
Tam než oba svatbu měli,
Enilda se pokřtit dala,
za klenoty, které s sebou
ve dvou zlatých skříních vzala,
veselý, rozkošný život
miláčkovi slibovala.

*kterak conde don Ramon de Barcelona německou císařovnu, kterou
chtěli upáliti, od smrti vysvobodil*

Toho času, když don Ramon,
všemi ctnostmi ozdobený,
pravý květ rytířstva
přespanile ušlechtěný,
v slavném městě Barceloně
samostatně vládl, slyšel
jistou novinu žalostnou
od cizince, který přišel
po cestách z dalekých zemí,
že je v Němcích nařikání
pro šlechtnou císařovnu,
v ctnostech proslavenou paní,
dva ničemní kavaléři
že ji viní z nevěrnosti
před císařem, jemuž ona
dražší nade vše skvostnosti,
řkouce: „Poslyš, králi pane,
a věz, je-li tobě milé,
my viděli císařovnu
hledět sobě kratochvíle
jednoho dne s komorníkem,
na proradu oslavného
tvého jména, jasný pane,
jakož rodu císařského.“

Císař takto odpověděl
ve hlubokém zarmoucení:
„Je-li pravda, kavaléri,
ohavné to provinění,
vydám pomstu, jaká sluší
za to na cti ublížení.“
A hned kázal, aby byla
do žaláře odvedena,
až by lhůta plně prošla
zákonem jí dovolená:
hledat měla dva rytíře,
obhájce dobrého jména
proti těm svým žalobníkům,
by se v boji vyjevilo
a milosti boží jasně,
kdo má pravdu, potvrdilo.
Zvěděv conde o novině
tak žalostné, připravoval
na cestu se, aby život,
je-li možná, jí zachoval,
a to s jedním jen panošem,
jemuž cele dověřoval.
Bez oddechu dnem a nocí
oba cestu svou konali,
až konečně tam, kde císař
dvorem seděl, přichvátali,
kde měl býti ortel vydán,
císařovnu dne třetího
na hranici upáliti:

Želte osudu jejího,
neboť v celém kavalérstvu
nebylo tam jediného,
jenž by chtěl se pro tu dámu
života odvážit svého,
to že mocní žalobníci
byli z rodu vysokého.
Když pak conde cíle došel,
nemeškal se otázati,
zdali směl by s císařovnou
v pilné věci promlouvati.
Dověděl se, že to není
dovoleno nižádnému,
leda jenom zpovědníku,
muži svatě nábožnému.
K tomu hned se conde běře,
takto klada slova svoje:
„Z ciziny přicházím, otče,
daleké jsou vlasti moje,
abych, dá-li Bůh, zachránil,
aneb umřel ve svém čině,
život slavné císařovny,
věda, že trpí nevinně:
avšak srdci mému by se
nevýslovně ulevilo,
kdyby se mi s císařovnou
promluvíti dovolilo.“
Laskavý mnich odpovídá:
„Chci učinit opatření,
vaše Milost vezme hábit
podle mého ošacení,

a tak půjdeme společně
v klášterním tom přestrojení.“
A již conde cestou kráčí,
veden od zbožného mnicha.
Když pak byvše u žaláře
vešli tam, kde ona vzdychá,
padl hrabě na kolena
a povznesl hlasu svého:
„Já jsem, velmocná seňoro,
z urozenstva španělského,
conde z Barcelony, města
velkou slávou proslulého.
V rozkoši a při veselí
když jsem na svém dvoře seděl,
novinu z úst bezpečných jsem
o zármutku těžkém zvěděl
vaší královské Milosti,
že mi bylo hořekovat,
až jsem na cestu se vydal
život za vás obětovat.“
Císařovna při těch slovech
radostí se necítila,
proudy slzí ze svých očí
po spanilé tváři lila,
a pojavši rukou jeho
takto k němu promluvila:
„Buďte mile vítán, conde,
vítán s celou srdečností:
šlechetstvím a silou vaší
i statečnou udatností

doufám zachovati čest svou
i váš život s bezpečností;
vás nevina moje spasí,
nebt se Bohu nedá skrýti,
jak falešné obvinění
chtěli na mne uvaliti.“
Conde jsa již na odchodu
prosil, by mu dovolila
ruce její políbiti,
k čemu ona nesvolila.
Bral se tedy do hospody;
lhůta když pak vypršela,
v celé zbroji stál tu hotov,
jak hodina odezněla;
v úpravě té okázalé,
ó spanilé pohledění,
maje za sebou panoše
v dokonalém ozbrojení,
klusal na komoni vraném,
bujném až ku podivení.
A když na náměstí přijel
v pyšné této nádhernosti,
potkal tam se s jinošíkem
pohledu až k útrpnosti,
který leknutím hned zůstal
mrtev ležet bez milosti.
Jak ale to panoš zhlédl,
poděšen nemaje stání,
dal se co kůň stačil
cválem hned do utíkání,
a opustiv pána svého

nechal mu jen udatenství,
s nímž on dále bral se
rekovně ve společenství;
přijeda až k soudcům pravil,
že chce bojem dokázati,
zlost a zrada, lest a závist
že jen mohly na svém státi
a na její Majestátnost
tak ohavně žalovati;
by teď šli muž proti muži
s ním jediným bojovati.
Sotva tato slova skončí,
první žalobník vyjede
při hlaholu trub a kotlů,
pyšně, srdnatě si vede.
Soudcové změřili pole,
oba na svá místa jeli
a pāk k srážu ukrutnému
na koních se rozletěli;
na sto kusů bylo kopí
žalobníka roztříštěno,
don Ramon se držel v sedle,
neměl vlasem ublíženo:
zato ale protivníka
don Ramon tak zle uchvátil,
že ho při setkání
s koně jednou ranou sklátil.
Vida conde, co se děje,
sleze dolů s koně svého
a po něm se žena skončí
nahým mečem život jeho.

Druhý žalobník když viděl,
jak se udatností skvěje
kavalér ten z cizích zemí,
pozbyl strachem vši naděje,
a že věděl, jak falešné
bylo jejich žalování,
vzdal se hraběti a prosil,
aby s ním měl smilování.
Don Ramon přeušlechtilé
odpověděl bez meškání:
„Nejsem pánem, kavaléře,
abych vám moh život dáti,
to vám může jeho Milost
sama jenom prokázati.“
Obrátiv se k soudcům ptá se,
má-li jiné povinnosti,
aby císařovně k spáse
všemu učinil zadosti;
načež řečeno mu bylo,
že očistil v úplnosti
její čest, a že teď může
ve všem jednat dle libosti.
Po těch slovech nedlí conde
ze zábradlí ven vyjeti:
den ni hodinu se nechce
v hospodě své pozdržeti,
beze zbroje na kůň sedna
k domovu se navrácuje,
hurtým krokem do své vlasti
cestu sobě ukracuje.

Zatím ale u císaře
chystalo se hodování;
když vyvedli císařovnu,
bylo veliké jásání,
až se celé město třásl
od plesů a radování.
Vše se skvělo, že bylo až
milé na to podívání.
Císař v duši uspokojen
jal se po vítězi tázat,
aby jemu dle zásluhy
mohl úctu svou prokázat.
Slyše zprávu, že již odjel,
velice jej zarmoutila;
pro celý svět žádal, by mu
císařovna vyjevila,
ký to rytíř, jehož ruka
ji tak udatně bránila.
Nato ona dí: „Señore,
musela jsem přísahati,
do třetího dne že nechci
jeho stav na jevo dáti.“
Sotva ale čas ten minul,
netajila jména jeho,
že to byl slovníčný conde,
květ rytířstva španělského,
pán celého Katalonska,
všeho statku bohatého.
Když to císař byl uslyšel,
zůstal všecek potěšený,

vida, že cti jeho želel
pán tak slavně urozený.
Císařovi oblíbeně
císařovna vědět dala,
že potáhne do Španělska,
a již na cestu se brala,
by spatřila kavaléra,
jemuž tolik děkovala.
Tři sta bylo jízdných mužů,
s nimiž ona ven vyjela;
vzala též dva kardinály,
bez kterýchžto být nechtěla;
dlouhá řada vojvod, hrabat
a rytířstva za ní spěla.
Slyše o tom milý conde
činil veliké chystání,
vyjel z města Barcelony
hostům svým na přivítání,
a s ním vespolečně v komonstvu
dvořané a velcí páni;
míli cesty, ba snad více,
kázal, aby postavili
dlouhé stoly, a na ty pak
hojnost jídel naložili.
Když se stalo přivítání
s převelikou zdvořilostí,
přijeli do Barcelony,
ta se skvěla v nádhernosti
koberců a mnohých okras
neslýchané bohatosti.

Byly turnaje a kolby
a nové vždy veselosti.
Takto od statného conde
císařovna byla ctěna,
dokavad se do svých zemí
nevrátila provázena.

ROMANCE

o hraběti Alarcosovi a infantě Solise

V samotách sedí infanta,
jakož měla v obyčeji,
omrzele rozvažuje,
jak smutný jest život její;
vidouc, celý květ mladosti
že pomalu oprchává
a že král o svatbu nedbá,
za muže ji neprovdává.
Převažujíc zamyšlena,
komu by se svěřit měla,
posléz krále zavolati
jako jindy uzavřela,
aby jemu své tajemství
a svou žádost odestřela.
Král, jehož se dožádala,
vydal k ní se bez prodlení:
spatřil ji tu v soukromnosti,
bez družce a v osamění,
na spanilé tváři její
nevídané zarmoucení.
Král za malou chvíli poznal,
jaké nesla utrpení.
„Co vám schází, má infanto,
co vám schází, dcero milá?

Vypravujte o svém žalu,
aby mysl netruchlila,
povězte mi celou pravdu,
aby věc se napravila.“
„Dobře bude, milý králi,
život můj-li napravíte,
vždyť mne po nebožce matce
slibem na srdci nosíte.
Provdejte mě za muž, králi,
již jsem v létech podospěla:
stydlivě vás za to žádám,
ba raděj bych mlčet chtěla,
ježto by ta péče, králi,
vám jedině náležela.“
Nato král jí odpovídá
vědom, čím se roztoužila:
„Vina není má, infanto,
nýbrž vaše vina byla,
že jste s knížetem uherským
svatebně se nespojila.
Poslů nechtěla jste slyšet,
kteří byli k vám vysláni,
ač tu u našeho dvora
skrovně bylo na vybrání,
a snad nikdo v celé říši,
jenž by vám moh roveň zněti,
leda jen conde Alarcos,
ten měl ženu již a děti.“
„Jednoho dne, králi pane,
conde Alarca pozvete,

a když bude po tabuli,
s vyřízením neprodlete;
vyřídte mu, aby pomněl,
že jsem jeho zaslíbená,
nezapomněl na svá slova
dobrovolně zaručená,
že chce býti chotěm mojím,
já že budu jeho žena.
Nelitujíc, co se stalo,
byla jsem s tím spokojena.
Hraběnkou-li za choť pojal,
nechat želí činu svého,
jemu k vůli nevzala jsem
knížete si uherského:
hraběnkou-li za choť pojal,
není má, je vina jeho.“
Uslyšev král tyto řeči
všecek smyslu zbaven seděl
a v hlubokém zamyšlení
zkormouceně odpověděl:
„Nikdy vám nebožka matka
rady této nedávala!
Zle jste dbala, zle, infanto,
na čem všecka čest má stála!
Pravdu-li jste pověděla,
skvrny vaše čest nezbude,
za muže se vdát nesmíte,
co hraběnka živa bude.
Myslíte-li svatbu slavit,
jakož by se mělo státi,

budou vám to ústa lidu
povzdy ve zlé vykládati.
Pomozte mi, dcero milá,
já si nevím rady dáti,
ta, co prvé radívala,
již je mrtva, vaše máti.“
„Poradím vám, milý králi,
jakož umím v své skromnosti:
ať zabije hrabě ženu
podtají a v ukrytosti,
a hlas pustí, od neduhu
že se smrt ta přihodila,
pak by v tichém zbezpečení
svatba má se vystrojila.
Tak jediné, králi milý,
čest má by se ochránila.“
Odcházejte král teď od ní
neměl v srdci zalíbení;
s novinou, o které slyšel,
krácel všecek v zamyšlení,
až uzřel conde Alarca
s druhy státi v hovoření:
„Co prospívá, kavaléri,
milence na službu hledět?
Vše jest marné, nechcem-li nic
o stálosti přitom vědět.
O mně nesmí nikdo říci,
co jsem s vámi teď hovořil,
z těch dob, když jsem já milence
v lásce nevýslovné dvořil,

tehda-li jsem lásku cítil,
vroucněj bych se teď jí kořil;
o mně platí, kdo miloval,
pozdě lásku svou umořil.“
Když ta slova dopověděl,
spatřil krále blízko státi,
a opustiv druhy svoje
hleděl s ním se v hovor dáti.
Milý král mu takto pravil
se vší možnou zdvořilostí:
„Zvu vás, pane hrabě, zejtra
na hostinu s ochotností,
libo-li vám poobědvat
se mnou v družné společnosti.“
„Staň se, čeho vaše Výsost
ode mne laskavě žádá,
poddanost má políbení
na královské ruce skládá:
odchod, k němuž jsem se chystal,
chci do zejtrí rád prodloužit,
ač vím z listů, že hraběnka
teskně bude po mně toužit.“
Druhého dne nato zrána
dal si král mši svatou sloužit,
a hned potom k stolu zased,
ne tak aby chuť svou sytil,
ale aby s hrabětem moh
promluvit, co v duši cítil.
Jídel byla velká hojnost,
po královsku stolovali.

Když bylo po hodování
a všickni se odebrali,
zůstal král s hrabětem sedět
za stolem, kde obědvali.
Počne král s ním takto mluvit,
poselství mu oznamuje:
„Novinu vám nesu, conde,
v níž si duše nelibuje,
neboť ona pro nedvornost
na vás přede mnou žaluje.
Vy jste přislíbil infantě,
dřív než žádost svou vyznala,
že budete jejím chotěm,
z čeho velkou radost brala.
Stalo-li se jinou měrou,
nechci s vámi v spor se dáti.
Co vám zjevím, toho, conde,
víc budete litovati:
hraběnkou musíte zabít,
by se čest má očistila,
a hlas pustit, od neduhu
že se smrt ta přihodila,
aby v tichém zbezpečení
svatba pak se vystrojila,
a má dcera milovaná
ztrátu cti své nahradila.“
Uslyšev to milý conde
takto hned se prohlašuje:
„Nelzeť, králi, abych zapřel,
nač si infanta stěžuje,

ano, raděj vyznat musím,
že se s pravdou vše shoduje.
Pro strach, pane, jí jsem nevzal,
kteréžto jsem sňatek slíbil,
maje za to, že by snad se
vaší Výchosti nelíbil:
milerád bych s infantou se,
králi můj, chtěl zasnoubiti,
hraběnky však, králi pane,
té nemohu zavražditi;
nenít viny, proč by měla
ukrutnou smrt podstoupiti.“
„Umře jistě, milý conde,
cti se musí zadost státi,
protože jste na počátku
nedbal nač vám bylo dbáti.
Neumře-li, sám musíte
vlastní život v oběť dáti.
Šlo-li někdy králům o čest,
nevinných se nešetřilo,
při smrti hraběnky vaší
též by malých divů bylo.“
„Usmrtím ji, milý králi,
nebude to vina moje:
vy se s Bohem spořádejte
před smrtí za skutky svoje;
vaší Výchosti se na čest
kavalérskou zavazují,
selhu-li, ať všichni vůbec
za zrádce mne vyhlašují,

hraběnka že smrtí sejde,
ač nevím co provinila.
A již bych se cestou vydal,
kdyby vaše vůle byla.“
„Bůh vás proved, milý conde,
odejděte bez prodlení.“
Hrabě odchází a pláče,
pláče, nezná ulevení;
pláče pro milou hraběnkou,
nejsladší své potěšení.
Plakal také pro tři syny,
jež mu ona porodila,
u prsou byl nejmladší z nich,
toho hraběnka kojila;
tři kojné měl, přece nechtěl
od žádné z nich prsu bráti,
zato ale svou matičku
uměl dobře rozeznati;
ostatní dva byli malí,
na rozumu nedospělí.
Když se conde k domu blíží,
nad sebou se rozežlí:
„Kdo vám může, má hraběnko,
v jasnou tvář se podívati,
až přijdete naposled mě
na tom světě přivítati!
Já jsem vinník zarmoucený,
všecka vina mne jen tíží.“
Sotva doslovil, tu již se
hraběnka po něm ohlíží,
majíc zprávu od pážete,

že se hrabě k domu blíží.
Spatřivši hraběnka chotě
vidí jeho zarmoucení,
vidí jeho zpuchlé oči
od samého slzavění,
an po cestě oplakával
ztrátu nejdražšího jmění.
Osloví hraběnka chotě:
„Vítejte mi, družo milý!
Co jest vám, conde Alarcos,
proč se oči zarosily?
Věru již vás neznám, tak se
zraky vaše proměnily!
Ach, to není váš obličej,
nejsou tváře, jako byly;
dělme žalost, tak jako jsme
radost pospolu dělili.
Mluvte, hrabě, nemeškejte,
sic je konec žití mého!“
„Povím vám to, má hraběnko,
jen dočkejte času svého.“
„Srdce moje puknout musí,
jestliže to nepovíte.“
„Hraběnko, neobtěžujte,
až čas přijde, o všem zvíte.
Pojďme k večeři, hraběnko,
vizme, jak nás dům pohostí.“
„Najdete již pohotově,
jak bývalo, všeho dosti.“
Hrabě za stůl posadil se,
nemoh ale večeřeti,

vedle sebe po boku měl
nejmilejší svoje děti.
Hlavu skloniv oči zavřel,
dělal, jako by již spaly;
zatím ale hořké slzy
po stole se rozlévaly.
Když to hraběnka uzřela,
po příčinách nezkoumala;
nikdy více živou mocí
tázati si netroufala.
Hrabě vstana ze zástolí
pravil, že se mu chce spáti;
jemu k vůli hraběnka se
též na lože chtěla bráti;
o spaní však nikdo nedbal,
chcem-li celou pravdu znáti.
Přišla doba, hrabě s chotí
musí do ložnice jíti;
dítky venku pozůstaly,
nechce jich u sebe míti:
vzali jenom nejmladšího,
aby prsu moh užití:
nato hrabě dveře zamknul,
nejsa zvyklý tak činiti.
Začal útrpně a žalně
naříkati nad neřestí:
„Ó hraběnko přeubohá,
velké bylo tvé neštěstí!“
„O neštěstí nevím, conde,
štěstí jen se na mne smálo,

když jste mne vzal za choť svoji:
srdce většího neznalo.“
„A to právě, má hraběnko,
nešťastný vám konec vzal!
Vězte, že jsem jedenkráte
miloval tu, jíž jsem dvořil,
i stalo se na neštěstí,
že jsem infantě se kořil,
sňatek manželský přislíbil;
ona s duší spokojenou
věrnost svatě zachovala,
a chce nyní být mou ženou.
S plným právem, spravedlivě
žádat smí, co vyslovila:
řek mi to král otec její,
jemuž mysl odhalila.
Z toho, co král ještě velí,
duše velkou bolest cítí:
velí vám, hraběnko moje,
se světem se rozloučiti,
jeho čest, dokud jste živa,
nemohla by skvrny zbýti.“
Slyšíc hraběnka ta slova
polomrtvá na zem klesla:
a když opět k sobě přišla,
hlasu svého tak povznesla:
„Totě plat za moje služby,
které jsem vám prokázala!
Kdybyste mne neusmrtil,
dobrou radu bych vám dala:

na otcovské statky moje
pošlete mne do krajiny;
budu vám tam vychovávat
líp než ona vaše syny,
počestnost svou jako posud
zachovám jen vám, můj pane.“
„Umřít musíte, hraběnko,
dřív než nový den nastane.“
„Zdá se, zdá, conde Alarcos,
že jsem v světě osiřela;
otec můj je věkem sešlý,
matka má již oslaběla,
bratr můj byl don García,
toho kázal král zabíti,
aby nemusel již nikdy,
velkých strachů před ním mítí!
Neželím, že umřít musím,
vyšší moc tak usoudila,
žalostněji bude duši,
aby syny opustila:
ještě jednou přiveďte je,
bych se s nimi rozloučila.“
„Do své smrti již se s nimi,
má hraběnko, neshledáte:
obejměte nejmladšího,
s nímž svou vinu v rukou máte.
Líto jest mi vás, señoro,
že mi nelze vysloviti.
Dražší jste mi nad můj život,
nemohu vás ochrániti;

poručte se Pánu Bohu,
vůle jeho má se dítí.“
„Modlitbu jen dovolte mně,
milý hrabě, odříkati.“
„Odříkejte, ale rychle,
nežli bude den svítati.“
„Nebude to delší, než co
Zdrávas Maria trvává.“
Padne k zemi na kolena,
modlitbu svou odříkává:
„Dovol, Pane, do tvých rukou
abych duši poručila:
nechtěj hříchů mojich soudit
tak, jakož jsem zasloužila,
ale dopřej, by Tvá milost
neskončená mne spasila.“
„Hotovo jest, milý conde,
modlitbu jsem ukončila;
poroučím vám syny vaše,
které jsem vám porodila;
modlete se za mne k Bohu,
dokavad budete žíti,
dlužen jste tím, věda dobře
že mám nevinně umřítí.
Dejte mně synáčka, chci jej
posledníkrát nakojiti.“
„Nebudte ho, má hraběnko,
nechte ho, aby moh spáti;
prosím vás za odpuštění,
vidím den již nastávati.“

„Z lásky, kterou jsem k vám měla,
chci vám odpuštění dáti;
králi však a jeho dceři
nikdy ho nemohu přáti,
nebudou-li před nejvyšší
spravedlnost odsud vzati,
aby soudu oučet kladli,
než se skoná den třicátý.“
Slova ta když domluvila,
hrabě uhlédal svou chvíli:
na hrdlo jí rouchu hodil,
kterou chystal k tomu cíli,
a rukama dvěma tiskl,
co mu síla postačila:
ani málem nepovolil,
dokud ona živa byla.
Vida conde, že je po ní
a že síla již umdlela,
z oděvu ji celou svlékl,
z šatu, jež na sobě měla:
na lože ji potom odnes;
přikryl, jakož činívála;
a leh vedle ní tak rychle,
co by Zdrávas odříkala:
na to vstana budí lid svůj,
dávaje se do volání:
„Ach, pomozte, panošové,
hraběnka je na skonání!“
Hraběnku již našli mrtvou
ti co přišli na vyzvání.

Hraběnka tak v nevinosti
proti právu za své vzala;
za své vzali též ostatní
než třicátá noc nastala.
První umřela infanta,
a to dne již dvanáctého;
král za dvacet dní a za pět,
hrabě ale třicátého;
vše je vzal Bůh k těžkým soudům,
aby z hříchů oučty kladli.
Dej nám, Pane, zde svou milost,
bychom v nebi v slávě vládli.

ROMANCE

o hraběti Yannovi

Pláče infanta Solisa,
ana příčin k pláči má,
omrzel ji celý život,
že ji otec nevdává.
Sám král na lůžku se vzbudil,
jako lká i naříká.
„A co je ti, drahé dítě,
co je tobě, dcero má?“
„Nemá se mne, otče, zmocnit
omrzlost života,
ze tří sester, co nás bylo,
jenom já jsem nevdána.“
„Nuže, co já v tom mám činit?
Tvá to vina, a ne má;
co k nám svatů přicházelo
z Akvitan a Normanska,
nechtělas o žádném slyšet,
na vše bylas nevlídná.
O choti teď pro tě nevím
ze všech, co jsou u dvora;
leda jenom hrabě Yanno,
a ten již svou ženu má.“
„Ach ten právě, otče drahý,
je má láska jediná.

Jestli ženu má a děti,
jeho je to provina,
tím mně zrádně věrnost zrušil,
slíbenou již od dávna.“
Neví král co sobě počít,
hraběte hned zavolá,
obešle ho k svému dvoru,
co mu řekne nevěda.

„Do hradu mám ihned jíti,
král mne k sobě obsílá,
pojde mi, ach, blaho z toho,
či přetěžká pohroma?“
Hrabě do paláce vejde,
král mu ruku líbat dá.

„Ruku líbám, Milost králi,
cože ráčí Výsost Tvá?“

A král s tváří zasmušilou
odpovídá takto řka:

„Děkuj králi za tu milost,
že ti dceru za choť dá.“

Skoro mrtev hrabě sklesl,
jak jen slyšel slova ta.

„Pane můj, již nejsem panic,
ženat jsem již do roka.“

„Umřít musí tvoje žena,
choťí tvou být dcera má.“

„Pane můj, jak ji mám vraždit,
ji, jež tak je nevinná!“

„Mlčiž, hrabě, beztoho jsi
osoba mně nemilá,

nesmí se jak šprostá ženská
klamat dcera královská.“
„Pane můj, ó znám se k tomu,
vina má je veliká,
bysi na hrdle mne trestal,
zaslouží ta urážka;
nevinnou však ženu vraždit,
nepravost tak ohavná
ani v tom ni onom světě
najde milost u Boha.“
„Hraběnka ta musí umřít,
věci zlých je příčina;
chci, by se mi její hlava
na té míse přinesla.“

S velkým hořem hrabě Yanno
ze zámku se ubírá,
před ním páže s misou kráčí
z nařízení králova.
V smutek oděno je páže,
hrabě v roucha smutečná,
ale černější je smutek,
kterýž hrabě v srdci má.
Hraběnka již teskně čeká,
jak ho vidí z daleka,
se synáčkem na svých rukou
v jeho náruč letěla.
„Bůh tě pozdrav, choti drahý,
ty má rozkoš jediná.“
On však smuten, slova neřka
po schodech se ubírá,

i co nikdy nedělával,
celý palác zamyká.
Poručil hned na stůl strojit,
jak by chuť měl do jídla.
Ke stolu si oba sedli,
žádný její soustečka,
potok slzí přežalostných
po stole se rozlévá.
Pořád líbá nemluvnátko,
jež máť u prsou chová;
a to malé neviňátko
jak angel se usmívá.
Hraběnce, jak toto vidí,
hořem srdce usedá,
plakat začne, že kvil její
celý palác proniká.
„A co je ti, drahý choti,
co je tobě, duše má?
Vytrhni mne z této tísně;
co chce vůle králova?“
Ona pláče, ona vzlyká,
on chce mluvit nemoha,
ona s láskou nevýslovnou
v náruč svou ho objímá:
„Otevři mi srdce svoje,
odkryj, ukaž muka svá,
vezmi si tu moji radost,
já si vezmu muka tvá.“
Mlčky povstal hrabě Yanno,
vstala za ním hraběnka,

oba na lože se vrhli,
a nedřímli oba dva.
I zas ústy třesavými
pravila ta ubohá:
„Pro rodičku Boží prosím,
prosím tě, ach, proboha,
usmrť mne, než abych zřela
tato muka ukrutná.“
„Kletbu na něj, jenž to velel,
na tohoto tyrana.“
„Nevím, co chceš, ó mluv, choti,
jak tvá duše spasena,
jaký černý osud hrůzy
vtírá se mezi nás dva.“
„Osude, osude hrůzy,
zloba tvá je veliká!
Mám tě vraždit a má býti
chotí mou ta infanta.“
Sotva promluvil ta slova,
sotva z úst mu vyklouzla,
ach a nešťastná ta žena
sklesla jako umrlá.
Kéž jí Bůh dal takto umřít;
neumřela, přeběda,
větší bolest než bol smrti
k životu ji vzkřísila.
„Mlčte, mlčte, hrabě Yanno,
bude pomoc nějaká,
ach jen nevraždi mne, hrabě;
slyš, to rada prospěšná:

Pošli mne zas k otci nazpět,
vždyť jsem mu tak přemilá,
budu tam jak mladé děvče
v bázni boží chována.

Pěstuj mi to nevinátko,
macecha jen málo dbá,
věrně zachovám ti cudnost,
jak jsem vezdy chovala.

„Ach, jak by to mohlo býti,
hraběnko má milená,
král chce, by se mu tvá hlava
na té míse přinesla.“

„Mlčte, mlčte, hrabě Yanno,
přec je pomoc nějaká:
Pošlete mne do kláštera,
chci tam žít co jeptiška,
jenom o vodě a chlebě
s hořem svým, já ubohá,
až mne smrt vší strasti zbaví;
nezví o tom infanta.“

„Ach, jak by to mohlo býti,
hraběnko má milená;
na míse chce hlavu vidět;
na věky buď proklata.“

„Do věže mne uvrhněte,
kde bych nikdy nezřela
ani božího slunéčka,
ani toho měsíčka,
kde bych jenom podle vzdechů
čítala dni života.“

„Ach, jak by to mohlo býti,
hraběnko má milená,
král chce, by se mu tvá hlava
na té míse přinesla.“
Ještě nedořek to slovo,
již král na dvěře klepá:
„Jestli ještě není mrtvá,
ať se to hned vykoná.“
„Posud ještě není mrtvá,
ale již již skonává.“
„Umím jednu modlitbičku,
nech mne, bych ji říkala.“
„Pospěš si a říkej rychle,
umřít musíš do rána.“
„Ach, kdo by se modlit mohl,
svatá Panno Maria!
Ani mne tak smrt nermoutí,
jak ta zrada hanebná,
více ty mne rmoutíš, hrabě,
a tvá bázeň zbabelá.
Zavraždíš mne vlastní rukou,
že to vůle králova.
Bůh ti odpusť, až ať přijde
ona soudná hodina.
Nech mne ještě sbohem dáti
všemu, co mne těšívá:
Sbohem v zahradě vy kvítka,
studánko ty čerstvounká,
sbohem růže, sbohem lilje,
fialinko líbezná.

Zachovejte mi svou lásku,
kdež jsem od všech zrazena.
Podejte mi malinkého,
těchu mého života,
by se krve srdce mého
napil ještě dosyta.
Pij, synáčku, napij mléka,
muka jsou v něm smrtelná;
chvilinku máš ještě matku,
ach, to milá matinka,
a již ráno zlou mít budeš,
ač je dcera královská.“

Co to zvoní? Ježíši můj,
čí to as je hodinka?
U prsou to neviňátko,
ach, ten zázrak povídá:
„Právě umírá infanta
pro hřích, jaký spáchala.“

<i>O starošpanělských romancích a jejich českých překladaatelích</i>	7
<i>Romance o králi donu Rodrigovi, kterak unikl v Toledě do domu Herkulova (Nebeský)</i>	27
<i>Romance, kterak ztraceny byly Španěly vinou krále dona Rodriga (Nebeský)</i>	29
<i>Romance, kterak hrabě don Julian, otec Ca- vin, Španěly prodal (Nebeský)</i>	31
<i>Romance o donu Bernardovi z Carpia (Ne- beský)</i>	33
<i>Romance o králi donu Sanchovi Ordonězovi (Čejka)</i>	35
<i>Romance o hraběti donu Fernánovi Gonzále- zovi (Čejka)</i>	39
<i>Romance o donu Rodrigovi z Lary (Nebeský)</i>	41
<i>Romance o smrti sedmi infantů z Lary (Ne- beský)</i>	45
<i>Romance, jak Mudarra pomstil smrt infantů z Lary (Nebeský)</i>	48
<i>Romance, kterak Diego Lainez, Cidův otec, čtvero synů zkoušel... (Čejka)</i>	50
<i>Romance o Cidovi u krále (Vrchlický)</i>	53
<i>Romance o Cidovi, kterak žádá poplatek na králi morském (Nebeský)</i>	57

<i>Romance o vyzvání Zamoranům (Vrchlický)</i>	59
<i>Romance Cid se loučí (Vrchlický)</i>	61
<i>Romance o půjčce (Vrchlický)</i>	63
<i>Romance o věštci (Vrchlický)</i>	65
<i>Romance Král Bucar a Cid (Vrchlický)</i>	68
<i>Romance o svatého Petra zjevení (Vrchlický)</i>	72
<i>Romance, kterak i mrtvý Cid boj vyhrává (Vrchlický)</i>	76
<i>Romance o mrtvém Cidovi a Židu (Vrchlický)</i>	81
<i>Romance o pěti maravedech, jichž král don Alonso Osmý žádal na své šlechtě (Nebeský)</i>	84
<i>Romance o doně Blance z Burbonu (Nebeský)</i>	88
<i>Romance o útoku na Baezu (Nebeský)</i>	91
<i>Romance o králi Juanovi (Nebeský)</i>	92
<i>Romance, kterak králi Mórův, když z Granady do Almerie táhl, jeden odpadlík Pannu Marii okázal (Čejka)</i>	95
<i>Romance o Sayavedrovi (Nebeský)</i>	97
<i>Romance, kterak vévoda z Braganzy zavraždil vévodkyni, svou choť (Nebeský)</i>	100
<i>Romance o královně Heleně (Čejka)</i>	103
<i>Romance o Vergiliově (Čejka)</i>	108
<i>Romance o zajatém (Čejka)</i>	110
<i>Romance o růži svěží (Čejka)</i>	112
<i>Romance o hodné dceři (Čejka)</i>	113
<i>Romance o spanilé infantě (Čejka)</i>	114
<i>Romance o Rico-Francovi (Čejka)</i>	115
<i>Romance o Marquillovi (Čejka)</i>	117
<i>Romance o dvou sestrách (Čejka)</i>	119

<i>Romance o donu Manuelovi de Leon (Čejka)</i>	122
<i>Romance o děvě Blance (Nebeský)</i>	125
<i>Romance o jedné vznešené dámě a jednom vesnickém pastýři (Čejka)</i>	127
<i>Romance o donu Tristanovi (Čejka)</i>	129
<i>Romance o Lanzarotovi I., II. (Čejka)</i>	131
<i>Romance o Espinelovi (Nebeský)</i>	135
<i>Romance o hraběti Arnaldosovi (Nebeský)</i>	138
<i>Romance o dceři krále francouzského (Nebeský)</i>	140
<i>Romance o cizím kavalérovi (Nebeský)</i>	142
<i>Romance o královské svatbě, která se slavila ve Francii (Čejka)</i>	144
<i>Romance o donu Galvanovi (Nebeský)</i>	145
<i>Romance o princezně a o kraleviči francouzském (Nebeský)</i>	147
<i>Romance o Gerineldovi I., II. (Čejka)</i>	149
<i>Romance, která konde don Ramon de Barcelona německou císařovnu, kterou chtěli upáliti, od smrti vysvobodil (Čejka)</i>	155
<i>Romance o hraběti Alarcosovi a infantě Solise (Čejka)</i>	165
<i>Romance o hraběti Yannovi (Nebeský)</i>	180
<i>Poznámky</i>	189

SVĚTOVÁ ČETBA

Svazek 142

Řídí Tamara Sýkorová

KYTICE ZE ŠPANĚLSKÝCH ROMANCI

Překlady Josefa Čejky, Václava Nebeského a Jaroslava Vrchlického připravil k vydání, předmluvu a poznámky napsal Václav Černý. Graficky upravil František Muzika.

Vydalo Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, n. p., jako svou 703. publikaci v redakci krásné literatury. Praha 1957. Odpovědný redaktor Vladimír Justl.

Z nové sazby písmem garmond Horley OldStyle vytiskla Práce, n. p., závod 01, Praha 3. Formát papíru 70 × 92 cm.

7,76 autorských archů, 8,23 vydavatelských archů

41821/56/SV2 — D 577166

Náklad 5.000 výtisků — Thematická skupina 13/2

Vydání první — Cena kart. 8,90 Kčs

56/VIII-16